Ч. 61 (14.593). Львів, неділя 20. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. РІК LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ЗРАНКУ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-28
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . . 30.00 „
Річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" Й ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Литва приняла польський ультимат.

АГЕНЦІЯ „ЮНАЙТЕД ПРЕС" ПОДАЄ З ТАЛІНА, ЩО НИНІ (СУБОТА) В 11. ГОД. ПЕРЕДПОЛУДНЕМ ЛИТОВСЬКИЙ ПОСОЛ ПЕРЕДАВ ПОЛЬСЬКОМУ ВІДПОВІДЬ НА УЛЬТИМАТ.

ЛИТОВСЬКИЙ УРЯД ВИЯВИВ ГОТОВІСТЬ НАВЯЗАТИ НОРМАЛЬНІ ДИПЛЬОМАТИЧНІ ВЗАЄМИНИ З ПОЛЬЩЕЮ ТА НАЛАДНАТИ ПОШТОВИЙ, ТЕЛЕГРАФІЧНИЙ І ТЕЛЕФОНІЧНИЙ ЗВЯЗОК, ЛИШЕ ЗРОБИВ ДРІБНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ, ЩОБИ ЗБЕРІГТИ ПРЕСТІЖ ЛИТОВСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Зміст польського ультимату до Литви.

ПАТ подає зміст польської ноти, що її доручено 17. ц. м. литовському урядові.

Польський уряд не може приняти литовських пропозицій з 14. ц. м., бо вони не дають відповідної гарантії безпеки. На його погляд з огляду на повагу положення залишається одинока розвязка:

негайно і без ніяких умовин наладнати дипльоматичні взаємини.

Польський уряд уважає, що це єдиний шлях, щоби наладнати сусідські справи і не допустити до подій, що загрожувалиб мирові.

На відповідь, чи Литва прийме ті пропозиції

польський уряд чекає 48 годин

від хвилини, як польський посол у Таліні передасть литовському ультимат.

Литва мусілаб вислати свого посла до Варшави і приняти польського до 31. ц. м. Виміна нот у цій справі мусілаб відбутися в Таліні 19. ц. м., себто ще перед 48-годинним речинцем. Тексти цих нот долучено до ультимату.

Ці пропозиції не можуть бути предметом дискусії ні щодо змісту ні щодо форми.

Якщо литовський уряд не відповість або зробить до польських пропозицій якінебудь додатки чи застереження, польський уряд прийме це як відмову і тоді власними засобами забезпечить справедливі інтереси своєї держави.

До ультимату долучено текст нот, що передбачують наладнання безпосереднього звязку між Варшавою та Ковном.

ПОЛОЖЕННЯ НА ЛИТВІ.

Президент Сметона заявив у маніфесті, що підпорядкується рішенню сойму, який скликаний на суботу, щоби заняти становище до польського ультимату.

Литовські крайні націоналістичні групи домагаються, щоби відкинути ультимат, поміркованї партії — щоб його приняти. Ця розбіжність виявилася, як кажуть і між членами уряду. Треба рахуватись з можливістю зміни кабінету.

Щоб не допустити до руну на банки й відпливу девіз, обмежено банкові виплати.

АНГЛІЯ ЗМАГАЄ ДО МИРНОГО ПОЛАДНАННЯ КОНФЛІКТУ.

Прем. Чемберлен заявив у палаті громад, що британський уряд доложить усіх зусиль, щоб довести до злагіднення конфлікту. Британський амбасадор у Варшаві мав звернути польському урядові увагу, що британський уряд привязує чималу вагу до приязного полагодження конфлікту.

Литовський посол у Льондоні зясував мін. Галіфаксові ситуацію після доручення польської ноти. Льорд Галіфакс висловив надію, що Литва не допустить до загострення з Польщею.

СТАНОВИЩЕ ІТАЛІЇ, АНГЛІЇ, ФРАНЦІЇ, НІМЕЧЧИНИ, ЕСТОНІЇ ТА ЛАТВІЇ ДО ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКОГО КОНФЛІКТУ.

Італійські політичні кола вважають згідно зі своїм засадничим становищем, що польсько-литовський конфлікт слід поладнати у безпосередніх переговорах між обома урядами, без інтеренції посторонніх держав.

Посли Англії та Франції намовляли литовський уряд до поміркованого становища супроти польських домагань.

Мін. Бек приняв амбасадора Франції та Німеччини.

Посли Естонії та Латвії звернулися до литовського уряду з демаршем, домагаючися, щоб Литва урегулювала взаємини з Польщею.

НАРАДА ЛИТОВСЬКОГО МІНІСТРА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ З ЛІТВІНОВИМ?

У польській пресі появились поголоски, що литовський міністр закордонних справ Лозорайтіс стрінувся в четвер на совітській території з Літвіновим та радився з ним кілька годин про положення у звязку з польсько-литовським конфліктом. На запит, чи Литва може рахувати на большевицьку збройну поміч, Літвінов відповів відмовно.

Урядова обміна нот між дипльоматичними представниками Польщі й Литви.

ПАТ подає урядовий комунікат, що в суботу в год. 11. передполуднем посол литовської республики в Таліні Дойлїда повідомив польського посла Вацлава Пшесмицького, що литовський уряд приняв без застережень усі польські пропозиції.

Одночасно оба посли обмінялися дипльоматичними нотами в яких сказано, що від 31. ц. м. будуть створені посольства у Варшаві литовське і в Ковні польське та що оба уряди дають запоруку правильної водної, суходільної, повітряної, телеграфічної і телефонічної комунікації між посольствами та урядом.

Таким чином від сьогоднішнього дня між Польщею і Литвою настали нормальні відносини

„На Литву, на Литву!..."

Варшава, 18. березня 1938.

Австрійський „аншлюс" уже прогомонів і нікого більше у Варшаві не цікавить. Істнує лише один предмет розмов: Литва. З цього, очевидно, не виходить, щоб між одною та другою справою не було звязку. Навпаки: кожна дитина освідомлює собі, що перед „аншлюсом" протилитовські настрої поляків не булиб прийнялк таких виразних, яскравих та отверто маніфестованих войовничих форм, як їх прийнялй після „аншлюсу". У вчорашніх кількадесятитисячній маніфестації на вулицях Варшави найбільшими були транспаренти й найголосніші ми оклики: „Не хочемо пактувати, хочемо машерувати!", „Вожде, веди нас на Ковно!" „На Литву, на Литву!..." І ніхто не розглядає сьогодні польсько-литовського конфлікту інакше, як тільки у площині хвилюючого запиту: „буде війна чи не буде?!"

Як уже зяснив Чемберлен у відповідь на інтервенцію у палаті громад, Польща відмовилась розглядати прикордонний інцидент зперед тижня, в якому згинув один польський вояк, — як малозначний по суті епізод, який вимагає полагоди на льокальному ґрунті. Іншими словами — якась мішана погранична „комісія" у даному випадку виключена. Виключена також гра на проволоку („щоб розійшлось по костях"), бо Польща вислала ноту ультимативного характеру з точно означеним преклюсивним терміном: до суботи 11 г. ночі. Одночасно польська преса передруковує товстим друком вістки з чужих часописів про концентрацію військ на пограниччі, які переводять там вправи. Здається, що вичислених фактів досить, щоб зясувати собі повагу ситуації. Заборона, яку дістала варшавська преса, пускати після 12-ої год. нинішньої ночі надзвичайні видання, характеризує нервовість тутешньої вулиці.

Очевидно, пограничні інциденти з Литвою (так само з Совітами) бували й раніш, безліч інцидентів буває теж постійно на кордонах усіх балтійських держав із Совітами (з виїмком Литви, звязаної тісним союзом та приязню з СССР). Коли річ іде про одну людину, то це залежить від стану її нервів, від її доброго чи поганого настрою, як коли вона сприймає таку саму подію. Коли річ іде про державу, то критерій нервів не повинен ніколи грати ніякої ролі, колиж і грає інколи, то в мінімальному ступні. Не про нерви і тепер мова, а про загальну атмосферу в Европі та про міжнародню конюнктуру. І тут не може бути двох думок: події в Австрії витворили в Польщі атмосферу пригожу для такої різкої реакції на згаданий інцидент з 11. ц. м. та викликали **фатальну для Литви міжнародню конюнктуру.**

Ніде правди діти: час діяв в останньому десятиліттї на некорисгь Литви і на користь Польщі. Тадеуш Кательбах каже у нинішній передовій статті „Газети Польської" (під знаменним наголовком: „Переборщіла мірка"), правду

що смерть маршала Пілсудського погіршила психологічний підхід поляків до польсько-литовської справи. Коли 10 літ тому Пілсудський їздив до Женеви та завдав Вальдемарасові історичний запит: „мир чи війна?“, ніхто в Польщі не сумнівався, що буде — мир. Нині такої певности нема. Бо нині кожний рядовий громадянин знає вже, що таке „пакт Ліги Націй“ (годі про нього писати інакше, як у „лапках“) та що — доконані факти. І може бути тільки сумнів: чи прийде знову загальне затвердження отого нового доконаного факту, чи цим разом спричинить він т. зв. „компліказії“, себто — війну, яка в нинішній наелектризованій атмосфері Европи моглаб перетворитись у друге видання 1914. року.

Знову ультиматум! Знову приходиться сягати до порівнань з історії. Ультиматум Німеччини закінчилося тріюмфальним походом райхсвери до наддунайської столиці, а єдиними жертвами того мирного „завоювання“ одноплемінної країни є хіба нинішні самогубці зпоміж тих австрійців, фанатично привязаних до державної суверенности Австрії (здебільша входила тут у гру й особиста екзистенція), яких нервова система не витримала катастрофи їхніх мрій та вибитних плянів. Під оглядом сили (території і населення) Литва находиться у де-де гіршому положенні супроти Польщі, ніж находилась Сербія супроти Австро-Угорщини та Австрія супроти Німеччини. Але про те, чи прийняти або відкинути ультиматум, не завжди рішає сам момент сили (слабости). Такий момент, як державний престіж, момент чисто моральної натури, грає тут величезну ролю. Военно-провокаційний характер австро-угорського ультиматуму проти Сербії у 1914. році полягав в його дражливому тоні та в бажанні упокорити Сербію. Знаємо вже зрештою, що Сербія булаб навіть упокорилась, якщо не заборонилаб їй цього Росія, готова вже у 1914 році до війни.

Первісні поголоски про характер і зміст польської ноти показалися неправдиві. Ті поголоски згадували, що ніби то Польща вимагає скреслити з литовської конституції точку про Вильно, як „столицю литовської республики“. Така вимога (залишаючи на боці мерітум справи) формально булаб таки встрявуванням до такої внутрішньої справи чужої держави, як її конституційний закон. Відколи стало авторитетно відомо, що та поголоска неправдива — вигляди на мирну полагоду конфлікту поважно зросли, дарма, що нинішні вечірні звістки з Ковна кажуть радше про радикалізацію тамошніх настроїв. Зрозуміле воно остільки, що — прийняти польське ультиматум та відповісти „так“ — це одночасно (у литовській політичній дійсности) значить погодитись на зміну осіб на провідних литовських становищах та на зміну цілого режіму. Адже нема сумніву, що такий зворот у закордонній політиці Литви, як навязання під примусом нормальних дипломатичних звязків із Польщею — мусить відбитися на внутрішній ситуації Литви.

Повного буквального тексту польської ноти нема. Ще сьогоднішня пополуднева варшавська преса подавала лише її характеристику, не подаючи навіть змісту. Щойно перед годиною, в пятницю вечором, політичні референти щоденників у Польщі (між ними автор цих рядків) дістали безпосередньо з найбільш авторитетного джерела точний зміст ноти, який піде до ПАТа: в ультимативній ноті є тільки одна мериторична вимога — навязати нормальні дипломатичні звязки з Польщею, з точним терміном акредитування послів та текстом вимінних нот у цій справі. Дискусія на цю тему недопускалина. Обєктивно треба признати, що така [illegible] широких підстав для інтервенції третіх держав, — читай: Совітів. Нема теж сумніву, що націоналістичні держави (Німеччина, Італія, Угорщина, Туреччина), балтійські (скандинавські та Естонія і Латвія) і Вел. Британія у цій точці підтримують Польщу. Як згадано: останні події з Австрією конюнктуру для Литви безперечно погіршили.

Наше українське становище у цій справі ясне. Засадничо ми за політичною самостійністю кожної нації, яка собі її бажає, тимбільше тої, яка собі її здобула. Кожний нарід боронить її собі так, як уміє і вважає за відповідне. Треба висловити надію, що в оцьому актуальному випадку і литовський нарід збереже свою державну суверенність і мир буде врятований. **ік.**

Перед національною диктатурою у Франції.

(Від власного кореспондента.)

Париж, 16. березня 1938. р.

Уряд Блюма, кабінет „week-end-у“ — як твердять тут усі — заступить у найближчому часі уряд національної оборони. Нехай українського читача не баламутять ніякі ухвали, — якщо такі будуть — палати послів.

Уряд Блюма — це мертво-народжена дитина Третьої Республики. Ніодин визначніший член парляменту, — з винятком міністерства національної оборони — не ввійшов у його склад.

Сьогодні в кулюарах палати послів усі проголошують імя маршала Франції Петена, як майбутнього премієра. Якщо він з огляду на свій вік (як літа покійного Гінденбурга) відмовиться, то президент сенату або палати послів у кількох годинах представить вже готову листу кабінету. Гроза війни в Середущій Европі та на Іберійському півострові вимагає якнайскорішої розвязки внутрішнього французького положення.

„Людовий фронт“ не мав рішучої закордонної політики; він не був усилі (з огляду на національну опозицію і радикалів, членів „людового фронту“) підписати військовий союз із СССР і дати достатечну поміч червоній Еспанії. „Людовий фронт“, кволий у внутрішній політиці і засипаний демагогією таки своїх однодумців, довів до промислового застою (40 годин праці в тиждень у Франції навіть у фабриках зброї!) — по довгій агонії закінчить своє життя. І це буде визволення Франції.

Які будуть перші кроки уряду національної диктатури — при велитенських військових і фінансових спроможностях Франції (коло 100 міліярдів французи тримають у чужій валюті з остраху перед фінансовою політикою „людового фронту“) — нині це годі передбачити.

Нехай українського читача не баламутять вістки, мовляв, національний уряд Франції є однозначний із акцептуванням походу Німеччини на СССР.

Кореспондент „Діла“ звертався недавно до ріжних передових французьких діячів із запитом щодо французької політики на Сході Европи. Незабаром подам точніший зміст тих розмов. Покищо зазначу ось-що: Франція потребує конче позбутися внутрішньої большевицької гіпотеки. Закордонна політика майбутнього національного уряду Франції матиме тоді вільну руку робити те, що Франції буде вигідне. Події в Австрії є радше показчиком, що мир між західними демократіями і тоталітарними державами є тепер питанням далекої будуччини.

Юрій Студинський.

Хрущов виховує українців на російських патріотів.

Останнє, що дістав Косіор ще за часів свого перебування на совітській Україні, була догана за те, що під самим носом ЦК КП(б)У розперезується український націоналізм і що ЦК КП(б)У не може собі дати з ним ради. Отже забрали з Совітської України Косіора, надіслали на його місце Хрущова, людину молодшу, енергійнішу — нехай нарешті наведе порядок. Молодь, відома річ, завжди самопевна, здається їй завжди, що вона добре дасть собі раду з тим, чого не могли зробити і до чого не могли додуматися старші.

Отже виробили ніби добрий плян, вжили певних заходів, натиснули певні ґузички... а згодом прийдуть вже і наслідки.

Виходить на совітській Україні щоденна ґазета з такою довгою назвою: „Вісті Центрального Виконавчого Комітету Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських Депутатів Української Соціялістичної України“. Як видно з назви, ґазета виключно політична. І ось в числі цієї газети з 6. лютого цілий підвал наповнено літературним твором „Кузьмою Мініним“ В. Шкловського. Це уривок з його твору „Росіяни на початку XVII. віку“. Оригінального твору, не перекладу. Оповідають там цілком за підручником російської історії ще за часів царату славнозвісного Іловайського, як почин визволення тодішньої Росії від польської навали взяли на себе Кузьма Мінін та князь Пожарський, як згрупували довкола себе військо, вигнали поляків і спричинилися до обрання першого царя з Романових, Михайла...

[illegible] увесь час за царату Мініна і Пожарського офіційно вважали за народніх російських героїв-патріотів, навіть памятник їм поставили в Москві, який, виходить, поспішили большевики скинути по революції.

Ну [illegible] російські, нехай будуть герої російські!.. Нехай у звязку з невиразною міжнародньою ситуацією треба воскрешати та одухотворяти заржавілих та заплісняваних Мініна, Пожарського та всіляких інших Сусаніних, що рятували Росію від польської інтервенції!..

Але при чому тут українці?! Адже за тих часів Україна навіть нічого спільного не мала ще з Росією... А крім того може навіть трохи небезпечно нагадувати про геройську боротьбу з окупантами народові, який сам перебуває під окупацією?!

Ні, якось не дуже щасливий цей захід Хрущова.

Але „товариш Хрущов“ знає ще інші „хитрощі“.

Виставлено в Київському оперовому театрі оперу Чайковського „Мазепа“, оперу давню, бо написали її ще 1882 року, написали за „Полтавою“ Пушкіна. Наскільки „Мінін“ мусив пробуджувати серед українців почуття всесоюзного, якщо не всеросійського патріотизму, настільки „Мазепу“ витягнули з архівів для боротьби з українським націоналізмом і сепаратизмом. Але й тут московська режисерія гряно прорахувалася.

Очевидно, особливих симпатій до Мазепи у Чайковського не було та як людина високої інтелігенції, як мистець, створив Чайковський свого Мазепу, як велику індивідуальність, [illegible] туючися в усякому разі скоріше на загальній світовій думці про Мазепу, ніж на дрібниковому [illegible] мстивому почутті офіційних петербурських [illegible] Скорпіони царської цензури оперу пропустили і вона протрималася на репертуарі до самої революції, щось коло 25 років. 20 років потім [illegible] валялась вона потім в театральних архівах [illegible] річ „контрреволюційна“, аж поки не витягли її тепер у Києві. Але не задоводьнила вона совітських критиків. Якийсь, навіть професор, В. Івановський дуже критикує Чайковського, бо, бачите, центральна постать опери, Мазепа, психольогічно цілком не вдалася Чайковському.

Чому саме?

А тому, що Мазепу „цього огидного [illegible] ника, хитрого і холодного політикана“ Чайковський [illegible]

ський занадто зромантизував. Незадоволений критик-професор з режисера-поставника опери, Манзія, який повинен був виправити помилку Чайковського і покласти більше праці, щоб показати. „справжне обличчя злочинця Мазепи, який став за синонімом злої хитрости і зрадництва". Незадоволений він і з виконавця ролі Мазепи, артиста Гришка. Бо той співак, який має великі вокальні досягнення, визнаний та оцінений, як видатний артист, за мало попрацював над типом Мазепи. Співає він прекрасно, але „образ авантюриста не розкрито і не показано". Отже виставу треба основно переробити щодо ролі Мазепи!

Проте дуже задоволений професор критик з виконання ролі Кочубея. Артист Паторжинський намалював образ Кочубея цілком історично вірно; це „ображений і мстивий батько, а потім мужній, стійкий страдник, що лишається вірний батьківщині!" Не знаємо, повторюємо, хто такий цей „мужній стійкий патріот" професор Івановський, але чи не мешкав він у Києві ще перед початком світової війни, бо ці його твердження цілком запозичені із шпальт тодішніх „Кієвлянина", „Кієва" та інших подібних органів преси.

Саме-ж тоді „Кіевское военно-историческое общество" поставило памятник „мученикам за русскую идею Кочубея и Искре". Це-ж була спеціяльна демонстрація проти всіх „мазепинців". Знайшовся тоді такий патріот „штабс капітан" Самонов, який виконав і постаті Кочубея та Іскри з бронзи (бігме були вони дуже комічні!) і педестал з червоного граніту. Урочисто поставлено цей памятник на майдані на Печерському, поза фортечною брамою.

Зрозуміло, що ці оперетковві постаті скинуто у слушний час, але педестал залишився. І ось 1923 р. на нього поставлено гарматку, що з неї стріляли по Києву підчас січневих боїв з арсеналу робітники-росіяни, які повстали проти петлюрівців-мазепинців. В такий спосіб створено тепер, за окупаційної влади в Києві памятник січневого повстання 1918 р.

Ось і поставив професор Івановський дилему: щож йому робити з цим памятником? По суті треба стягнути гарматку, а поставити знову постаті „вірних батьківщині страдників"!

Та крім постанови „Мазепи" у Хрущова є чимало інших засобів, щоб навести порядок у совітській Україні.

Хрущов зразу зрозумів, як по суті любить український нарід „Великую Россію", „братерський російський нарід", як для нього цікаві і дорогі російська література, твори російських письменників, російська мова. Отже треба йти назустріч цьому почуттю українського народу, задовольняти його!... І задовольняють, засипаючи українські книгарні російськими книжками.

Особливо це стосується до Пушкіна.

Пушкінові будують памятник у Києві. Пушкіна стоперші роковини з дня смерти святкують на Україні.. Може це якось поділає на цих українців, відверне їх від їхнього споконвіку мазепинства...

Та тільки чи цілком безпечний той Пушкін і то не тільки через своє шляхотське контрреволюційне походження?!

Аджеж він часто бував на Україні, мав близькі взаємини із членами Товариства обєднаних славян, що походили майже всі з української шляхти, вживав тоді вже слово „Україна", а як пригадати деякі його вірші, наприклад (наводимо навмисно російською мовою, а не в прекрасному перекладі Рильського):

„Тепер бы грянуть нам войною
На ненавистную Москву.
Когда бы старый Дорошенко
Иль Самойлович молодой,
Иль наш Палей, иль Гордіенко
Владели силой войсковой,
Тогда б в снегах чужбины дальной
Не погибали козаки,
И Малороссіи печальной
Освобождались уж полки"!..

Або взяти такий монолог Мазепи:

„Без милой вольности и славы
Склоняли долго мы главы
Под покровительство Варшавы
Под самовластіем Москвы,
Но независимой державой
Украйне быть уже пора —
И знамя вольности кровавой
Я подымаю на Петра"..

Чи не занадто вже це „контрреволюційно" виходить?

І чи не критикуватимуть професори Івановські Пушкіна, що він занадто зромантизував Мазепу?

Хай придумує Хрущов щось досконаліше, новіше...

За більше ніж триста років „єдина неподільна" Росія не змогла втягти в себе Україну, знеособити її. За 17 років не пощастило це і „єдиному нерозривному" СССР. Чи є якісь перспективи у Хрущова зробити це тепер?

Чи може тільки треба прикидатися, ніби віриш в це?!

Гл. Л.

Розмах III-ої Німеччини.

(Від нашого кореспондента).

Берлін, 13. III. 1938.

В Австрії повівають з усіх будинків прапори з свастикою. Німецьке військо промашерувало тріюмфальним маршом через Австрію і стоїть на границі Італії. Перший італійський старшина, що побачив першого німецького старшину на італійській границі, поздоровив його в імені італійської нації з приводу останнього тріюмфу німецької національної сили.

Питання австрійське було від закінчення війни незагоєною раною на европейському організмі. Під вільсонівським гаслом самовизначення народів розпалася австро-угорська монархія по програній війні в національні держави і залишила свою давню назву „Австрія" тій частині давньої габсбурської монархії, що була заселена німцями. Ця нова, маленька національно-німецька держава зі столицею Віднем перенела з традиційним іменням і з традиційною давньою австрійською столицею Віднем також усю традиційну нехіть ворога у світовій війні. Через те нова австрійська національна держава покликуючись на вільсонівський принцип самовизначення народів, хотіла сама вирішити про свою долю і прилучитися до Німеччини. Антанта всупереч гарному теоретичному принципові не дозволила їй тоді на це. Це становище Антанти можна виправдати тільки свіжою ненавистю до свого ворога із світової війни. Тодішній парлямент новоутвореної австрійської національної держави заявився за злукою з Німеччиною. Проти прилучення піднявся в тодішньому парляменті тільки єдиний голос, християнсько-соціяльного посла Мікляса, вчителя з Гори. Цей учитель з Гори — Мікляс, став у 1928 р. президентом австрійської держави. Вже сам цей факт вказує на шлях, яким мусіла піти Австрія у своїй дальшій міжнародній політиці. Мала австрійська держава з величезною столицею, що була давніше центром великої монархії не могла істнувати власними силами. Відень, майже двоміліонове місто, зосередило в собі майже третину населення цілої держави, не даючи йому рівночасно змоги прожитку. Так почалася доба безробіття і рівночасно соціялізму, якого осередком став Відень. Почалася доба державних злиднів і їх латанням позичками через посередництво Женеви за ціну приречення австрійського уряду, що Австрія залишиться самостійна і не буде старатись злучитися з Німеччиною. Женева все стояла перед маривом цієї злуки, бо про волю народу поінформував її плебісцит переведений у 1921. р. у Зальцбурґу та Тиролю, в якому 98 й 97% голосувало за злукою з Німеччиною. У цій злуці бачили австрійські патріоти не тільки єдину можливість економічного оздоровлення Австрії, але й ідеольогічну ціль обєднання розірваної німецької нації. А тому, що державний провід здебільша під примусом Женеви, трохи і тому, що сам стояв на іншій ідеольогічній площині чимраз більш віддалювався від Німеччини, повстали течії звернені проти уряду і за злукою з матірньою німецькою нацією, повстала національно-соціялістична партія з гаслом: „поворот до Райху". Національний соціялізм це вже не партія, а програма державної політики. Після його перемоги в Німеччині австрійці могли щораз більше звертати свої очі у бік Берліна. А проте в Австрії він стрінувся з опором диктованим Антантою. Уряд заборонив його і він утік у підпілля охоплюючи своєю пропаґандою головно палку молодь, що шукала нового розмаху для свого темпераменту.

Перший прорив націонал-соціялізму 25. VII. 1934 р. скінчився фіяском, хоч і згинув тоді його найзавзятіший ворог канцлер Дольфус. Для прихильників Гітлера в Австрії почалися тяжкі часи. Тисячі молодих людей, що їм вдалося втекти до Німеччини сиділи по таборах нидіючи з туги за втраченою вітчиною та в тупій безнадійности, чи вдасться їм вернутися колись назад. А як у 1936 р. загострене відношення між Австрією й Німеччиною, двома державами одної нації, знормалізувалося, становище австрійських нац.-соціялістів ще стало гірше, бо Німеччина наладнавши нормальні відносини до сусідньої Австрії не могла підтримувати нелеґального націонал-соціялістичного руху в Австрії.

Але без огляду на це рух цей кріпшав в підпіллі хочби тому, бо австрійці бачили успіхи націонал-соціялізму в Німеччині, бачили в ньому скріплення великої держави, спорідненої з Австрією спільною мовою.

Гітлер живе здебільша з Оберзальцберґ. Свій дім він вибудував так, що з вікон бачить Зальцбурґ та австрійську рівнину. Австрійська справа лежала йому віддавна на серці і він нераз давав себе захопити почуванням, як темпераментна людина, майже забуваючи за своє становище державного мужа. Тепер це питання розвязане. Австрія, створена Антантою перестала істнувати.

Берлін від двох днів святкує свято обєднання великої нації. Всюди повівають прапори і міліонова юрба вистоює перед радіовими голосниками.

Маріян Шпак.

Тяжкий удар для еміґрантів.

Польське громадянство утратять не лише політичні еміґранти, але й усі інші, що довше як пять літ живуть постійно поза Польщею.

Варшава, 18. березня 1938.

На нинішньому пополудневому пленарному засіданні сойму доручено послам у непрактикований звичайно спосіб, а саме через доручення друку у самій салі нарад, урядовий законопроєкт про позбавлення громадянства, ухвалений радою міністрів перед полуднем того ж самого дня, себто 18. ц. м. Той законопроєкт негайно поставлено теж додатково на денний порядок нарад сойму. Такого поспіху досі взагалі не було і він звернув на себе загальну увагу послів; його вяжуть з теперішніми політичними міжнародніми подіями, зокрема з „аншлюсом" Австрії до Німеччини і загрозою повороту до Галичини тисячів галицьких жидів, що від довгих років проживали у Відні за польським пашпортом, та напруженими відносинами між Польщею і Литвою. Дехто йде ще дальше і новий законопроєкт хоче бачити як відгомін ухвал недавнього конґресу людовців у Кракові, якого вістря було звернене проти уряду і який демонстраційно вибрав на чоло проводу найбільшої польської селянської партії колишнього трикратного польського премієра В. Вітоса, що засуджений в політичному процесі у Варшаві на кількалітню вязницю, виїхав за кордон і від кількох років проживає у Чехословаччині як політичний еміґрант.

Проєктований радою міністрів закон є винятковим законом; небувалий поспіх, з яким форсує його уряд, вказує на те, що урядові залежить дуже саме під цю пору на тому, щоб цей проєкт став негайно законом та увійшов у життя. Діткне він сотки тисяч громадян, що мають по нинішній день формальне польське громадянство і або користають за кордоном з права політичного азилю, або як звичайні еміґранти проживають за кордоном — звичайно на заробітках — довше як пять років та не піддержують тривких звязків з Польщею. Наша політична еміґрація з Польщі, що тепер утратить польське громадянство, розмірно нечисленна, зате на десятки тисяч іде наша передвоєнна і повоєнна еміґрація з Галичини до Злучених Держав Північної Америки й Канади та з новішої еміґрації до Арґентини, Бразилії, Уругваю і Параґваю. На всю нашу еміґрацію без ріжниці її походження польська влада тут і польські консулярні станиці дивилися завжди кривим оком і дуже підозрливо. Тому нема сумніву, що з хвилиною, як проєкт стане законом, з цілою суворістю використають його проти нашої еміґрації. Звертаємо увагу, що йде тут у гру інтерес десяток тисяч наших громадян, які проживаючи довше як пять років за кордоном, зокрема за океаном, не постарались там набути нове громадянство.

Що більше! Предложений проєкт стоїть у деякому звязку з цілістю земельної політики, що — як відомо — звернена проти нас. Реемігрант українець з чужим громадянством, що вертався до краю, як чужинець не діставав дозволу набути землю. Але вертало до краю зза океану чимало наших еміґрантів за польським пашпортом, що заробивши в часі довголітньої еміґрації за морем тяжкою працею дещо гроша, купували тут землю і ставали нераз у проводі нашого місцевого життя. У найближчій вже майбутності, коли проєкт буде законом, такі реемігранти не дістануть уже польського пашпорту й очевидно не матимуть змоги купити для себе землю у старому краю.

Щоб дати змогу нашим еміґрантам за кордонами Польщі зазнайомитися з новим проєктом, подаємо повний текст урядового проєкту закону про позбавлення громадянства.

Ст. 1. Польський громадянин може бути позбавлений польського громадянства, якщо: 1) ділав за кордоном на шкоду польської держави, або 2) проживаючи за кордоном найменше 5 років по повстанні польської держави, стратив злуку з польською державністю, або 3) проживаючи за кордоном, не вернувся до Польщі в означеному речинці на зазив закордонного уряду Річипосполитої.

Ст. 2. (1) Оречення про позбавлення польського громадянства видає міністр внутрішніх справ. Це оречення не вимагає мотивування і є викональне негайно.

Ст. 3. Втрата польського громадянства мужа розтягається на його жінку, а батька (нешлюбної матері) на його (її) діти у віці до 18 років, якщо тих осіб в ореченні про позбавлення не вилучено зпід утрати громадянства.

Ст. 4. Польського громадянства можна теж окремо позбавити жінку польського громадянина, якщо з цілости її життевих відносин випливає зірвання подружої спільноти і якщо заходять щодо неї обставини, передбачені уст. 1. нинішнього закону.

Ст. 5. (1) Особи, що їх позбавлено польського громадянства на підставі ст. 1, точка 1 нинішнього закону, навіть по одержанні чужого громадянства можуть перебувати часово на просторі польської держави тільки за попередньою згодою міністра внутрішніх справ.

(2) Хто всупереч повищій постанові перебуває на просторі польської держави, підпадає карі вязниці від 1 року до 5 років і гривні в необмеженій висоті.

Ст. 6. Виконання нинішнього закону доручається міністрові внутрішніх справ в порозумінні з міністром закордонних справ.

У загальній мотивації до повищого проєкту говориться, що в сучасному стані польського законодавства нема приписів, які дозволилиб позбавити польського громадянства особу, що за кордоном працює на шкоду держави. Брак теж приписів, що уможливилиб позбавити польського громадянства особи, які стратили цілковиту злуку з польською державністю і для котрих посідання польського громадянства є одиноко титулом до домагання консулярної опіки без якогонебудь взаїмного — навіть ідеально зрозумілого — позитивного відношення до польської держави. Нема також приписів, що уможливилиб покликати польських громадян, що перебувають за кордоном, до повороту до Польщі, що нераз може бути у життевім інтересі держави, яка мусить мати змогу візвати свого громадянина, щоб ставився у краю.

Усі повищі огляди не знайшли досі належного вислову в польському законодавстві, внаслідок чого можливість виступити успішно проти осіб, що перебувають за кордоном, була дуже обмежена.

Проєктований закон має на меті запобігти такому станові річей та заразом у своїх наслідках причинитись до того, щоб широкі маси польських громадян, які перебувають за кордоном, усвідомили собі, що польська держава вимагає від них не пасивного й байдужого, але позитивного й активного відношення.

У спеціяльній мотивації до поодиноких статтей сказано таке:

Стаття 1. постановляє, що польського громадянина можна позбавити громадянства, якщо він за кордоном ділав на шкоду польської держави. Це поняття є загальне і йде тут про випадки, які межують з карним кодексом.Прикладово під цю точку будуть підпадати такі виступи, як ведення пресової або політичної акції проти Польщі, виступи проти Польщі й польськости, як і те, коли польський громадянин займається неетичними справами, що понижують гідність польського громадянина. Очевидно, тут розуміються і ті випадки, що торкаються проступків, означених у кожному кодексі за проступки проти інтересів держави, державна зрада і т. д., а яких не можуть карати польські суди, бо вони не підпадають під загальні правила екстрадиції.

Позбавлення польського громадянства осіб, що перебувають довше як 5 років поза кордонами Польщі, та які стратили злуку з польською державністю, має на меті позбавити польського громадянства особи, що з Польщею не мають нічого спільного поза пашпортом і формальним правним титулом до польського громадянства.

Побоювання, щоб іміґраційні держави могли з цього приводу робити Польщі труднощі, є нестійні, бо саме в інтересі тих держав лежить, щоб цей елемент, незвязаний нічим з польською державою, зате засимільований у середовищі, в якому проживає, задержати, відтяти від давнього джерела і взяти в цілости в обсяг своєї державности.

Точка 3) статті 1. має на меті ввести припис, що уможливлявби візвання до повороту до Польщі осіб, які згідно з оцінкою уряду повинні в інтересі держави перебувати в краю, а не за кордоном. Ця постанова є льогічною консеквенцією держави, яка в інтересі своєї безпеки мусить мати змогу розпоряджати своїми громадянами, хочби вони з титулу окремих законів, напр. військових, не підпадали досі обовязкові повороту до Польщі.

В подрібній мотивації до ст. 2. сказано, що компетенція міністра внутр. справ узасаднена тим, що йде тут про справу великої ваги, яка вимагає кожноразово ґрунтовної і всесторонньої оцінки. Доручення цієї справи воєводам спричинилоб велику довільність інтерпретації поодиноких випадків, що утруднилоб виконання закону, який з огляду на величезну розбіжність ситуацій в ріжних частинах світа не може бути означений схематично і казуїстично, але мусить опиратись на свобідній оцінці влади. З цієї причини відпадає конечність подавати мотиви оречення.

Дотично ст. 3. сказано, що там передбачують можливість вилучити жінки й діти в тих випадках, де цього буде вимагати інтерес держави.

У мотивації ст. 4. наведено, що закон про польське громадянство з 20. січня 1920. р. передбачує, що замужня жінка набуває і тратить польське громадянство через голову свого мужа. У випадках, де подружжя фактично розійшлись та де нема можливости перевести уневажнення подружжя або розвід, не слід тепер позбавляти громадянства жінку, для якої формальне істнування подружжя є титулом до посідання польського громадянства і користування з консулярної опіки. Застереження, що відноситься до випадків, коли з цілости життевих відносин жінки випливає зірвання фактичної подружої спільноти, має на меті забезпечити нерозірвальність істнуючих і живучих ще подруж, хочби проти жінки з точки погляду нинішнього закону можна підносити закиди.

Постанови статті 5. мотивовані тим, що особи, позбавлені польського громадянства на основі ст. 1., точка 1) можуть вернутися до Польщі тільки за посередньою згодою міністра внутрішніх справ, має на меті уможливити ворожим для польської державности елементам поворот до Польщі під чужим прапором. Такі особи зможуть тільки часово перебувати в Польщі, але не можуть ніколи тут поселитися.

Ми навели текст проєкту та його мотивацію, щоб наші земляки за кордоном мали змогу з ним познайомитись і по змозі старатися вчасно приняти чуже громадянство. [...] відбулось перше читання цього проєкту, який вислано до соймової правничої комісії і як закон буде він ухвалений мабуть ще цього місяця.

Д-р Степан Баран.

Еміґраційні справи.

ЩЕ ПРО ВИЇЗД ДО НІМЕЧЧИНИ НА РОБОТИ.

Не зважаючи на осторогу в українській пресі, не зважаючи на остороги, що їх вислали староства до всіх громад, у цілому краю поширюються дальше вістки, про можливости виїзду на сезонові роботи до Німеччини. Наслідком цього до Львова безперервно прибувають зацікавлені у виїздах, шукають за якимись реєстраційними бюрами, агентами, що буцімто мають записувати до виїзду і з недовір'ям відносяться до тих, що кажуть їм правду.

Найбільше непорозумінь викликують недочуті або зле вислухані радієві комунікати про реєстрацію та виїзд малих партій сезонових робітників з Познанщини та сумежних воєвідств. Цей факт загал бере як початок рекрутації по всіх воєвідствах і кожний чим скорше вибирається до Львова, щоби бути першим.

Щераз ствердкуємо, що на терені наших повітів нема ніякої рекрутації сезонових робітників на виїзд до Німеччини. Всі вістки — це або наслідок непорозуміння або поширюють їх дурисвіти, щоб у мутній воді ловити рибу для себе. Остерігаємо перед цим наших селян і радимо не вірити злим дорадникам та не приїздити до Львова.

Якби мали почастися виїзди до Німеччини, що мало правдоподібне, то рекрутацію переводилиб по громадах староства на підставі попереднього повідомлення про це. Доки таке повідомлення зі староства не прийде до громади, нема ніякої надії на виїзд.

ДЕВІЗОВІ СПРАВИ.

Девізова комісія дозволила девізовим банкам або відділам Польського Банку продавати еміґрантам девізи на основі управнень Еміґраційного Синдикату або індивідуальних дозволів девізової комісії на основі еміґраційних пашпортів, що ще не мають візи Інспектора для еміґраційних справ у Варшаві. Якби еміґрант не виїхав, заграничні платничі засоби треба відпродати девізовому банкові.

САНІТАРНІ СПРАВИ.

Еміґраційний Синдикат звертає увагу всіх еміґрантів, що зголошуються до огляду перед виїздом у лікарів у відділах Е. С., щоб самі зголошували недуги поширені у місцевости, в якої приїзджають. Це в інтересі самих еміґрантів, які, спрязаючи ці дані, часто вже є заражені, хоча прояви самої недуги ще не виступали. В дорозі недуга може виступити і так можна заразити співтоваришів подорожі, наслідком чого всіх недужих затримають до часу повного видужання. Але лікування тоді важче і може не скінчитися. Коли лікар попереджений про недугу, може видати відповідні вказівки.

ІСПИТИ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ДО БРАЗИЛІЇ.

Консулярний відділ бразилійського посольства і Варшаві повідомляє, що до дня 1-го квітня 1938 р. тимчасово видасть візу родинам переселенців без екзекутування іспитів. Практично це торкається переселенців, що мають дозвіл виїхати до колонії Санта Роза.

Пригадуємо що голова родини та діти вище 14 літ мусять вміти читати й писати, за винятком жінок.

ПОКАЗОВІ КВОТИ ДО АРГЕНТИНИ.

Аргентинський консулят станув на становищі, що голова родини, який має одну показову квоту у висоті 1500 пезів, не може на підставі цієї одної квоти забрати дітей у подружньому стані, без уваги на те, чи вони повнолітні чи ні. Це можна пояснити таким прикладом: батько (голова родини) з жінкою і дітьми має приписову показову квоту у висоті 1.500 пезів. Батько забирає з собою повнолітнього сина з жінкою та дітьми і другого сина неповнолітнього (літ 20) також зі жінкою. Згідно з дотеперішньою інтерпретацією арт. 4 аргентинського декрету, не було ніяких перешкод, щоби батько міг забрати на підставі одної показової квоти обох синів з родинами. Але тепер в цьому випадку консуль згоджується видати візу тільки під умовою, що головою родини буде старший син, що забере з собою батьків, а другий син предложить окремий чек на 1500 пезів як показову квоту і дістане самостійну візу. З цього виходить, що голова родини на підставі одної показової квоти не може забрати зі собою дітей у подружньому стані.

ОКРЕМІ ПАШПОРТИ ДЛЯ НЕЛІТНІХ.

Параґвайський консулят вимагає, щоби особи від 18-ти літ мали пашпорти без огляду на пол. Цю вимогу консулят мотивує розпорядком централької влади. Такі самі вимоги ставить британський консулят від еміґрантів, що їдуть до Австралії.

ШАНОВНИХ АВТОРІВ І ДОПИСУВАЧІВ просимо завжди памятати, що рукописи треба писати тільки на одній сторінці, читко й виразно, залишати між рядками відступ (т. зв інтерлінію) і вживати паперу, на якому чорнило не залива. Рукописи, що не відповідають цим вимогам, Редакція може використати тільки з трудом.

Аґрарна політика та українське хліборобство.

ПРОМОВА СЕН. ЮЛІЯНА ПАВЛИКОВСЬКОГО НА ПЛЕНАРНІМ ЗАСІДАННІ СЕНАТУ 10. БЕРЕЗНЯ 1938. Р.

З огляду на вагу та гостроту земельної справи, містимо, хоч і спізнену промову, яку у свому часі зреферували.

АГРАРНА ПОЛІТИКА В ТЕОРІЇ І ПРАКТИЦІ.

Уже минулого року — промовляючи від Української Парляментарної Репрезентації, мав я нагоду перевести **річеву** аналізу програми праць і задумів міністерства рільництва і земельних реформ. Аналізу цю я перевів совісно і всебічно, бо під увагу я брав не тільки інтереси українського рільництва. Погоджуючися з основними рисами програми, приймаючи теоретичні її засновки, я не міг — на жаль — не доглянути, що здійснювання тієї програми — у світлі дійсности, яку ми переживали і досі ще переживаємо, **стоїть у різкій суперечности з її суттєвим змістом** і то не тільки на відтинку українського рільництва. Слова аж надто часто не відповідали ділам! Самож методи діяння міністерства рільництва і земельних реформ не могли не викликати поважних спротивів у хліборобськім світлі.

КРИТИЧНЕ ВІДНОШЕННЯ РІЛЬНИЧИХ КОЛ ДО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ МІН. Р. І ЗЕМ. РЕФ. ПОШИРЮЄТЬСЯ.

Минув від того часу рік. Становище, яке я заняв перед роком займає тепер, майже без решт — усе хліборобство. **Праці мін. рільн. і зем. реф. стрінулися в парляменті у біжучій сесії з загальною критикою.** Критика ця, як кожний безсторонній мусить признати, була критикою спокійною у формі, глибокою у змісті. Такою була єдино річева критика, отже критика творча. Таку критику можуть вести тільки ці, що вміють добре доглянути деякі явища і що важніше вміють розцінити значіння цих явищ і для сучасного менту і для майбутности, рахуючися з наслідками цих явищ.

І цього року критиці піддано не так самі основи аграрної програми, як радше своєрідне здійснювання цих основ, отже методи діяння мін. рільн. і зем. реформ.

ХАРАКТЕРИСТИЧНІ РИСИ ОБОРОНИ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПАРЛЯМЕНТІ І ОСТАТОЧНИЙ ЇЇ ВИСЛІД.

Керманич ресорту, самозрозуміло, старався боронити своїх метод і боронив їх, як усе, спокійно і річево. Одначе видно, що його арґументація не була надто переконлива, коли тільки невеличка жмінка парляментаристів станула по його боці. Але навіть серед цієї невеличкої жмінки не бачили ми багато хліборобів, зокрема, коли йде про палату послів. Нехлібороби, заступаючися за сучасною працею міністерства попадали зрештою на хитку дорогу місевітниць, до чого іще повернуся.

Тому можемо без перебільшування ствердити, що рільничі кола парляменту, які у міркуваннях своїх виходять не з політично-доктринальних засновків, а із засновків господарських рішуче заявилися проти сучасної політики мін. рільн. і зем. реф. і то виходячи не з вузького класового становища, а із становища на імя якому: загальне добро.

У висліді такої оцінки діяння міністерства мусить кожний обективний дослідник дійти до пересвідчення і ствердити, що праці мін. рільн. і зем. реф. у великій їх частині не є виплином сучасних біжучих потреб і основних необхідностей рільництва. Не є вони також доказом згармонізування власних зусиль рільничого світу із проводом ресорту.

СТАНОВИЩЕ РЕФЕРЕНТІВ БУДЖЕТУ МІН. РІЛЬН. І ЗЕМ. РЕФ. В СОЙМІ І СЕНАТІ.

Референт буджетової комісії сойму — представник селянських господарств і референт

буджетової комісії сенату — представник дідичівських господарств, хоч свідомі були якнайкраще основ теперішньої аграрної політики, протиставилися однозгідно методам діяння міністерства, в опіці якого находиться підставова вітка народнього господарства: хліборобство. Їх становище найшло сильну річеву підтримку визначних знавців аграрних справ в обидвох палатах парляменту.

Соймовий референт в аналізі діяння міністерства рільн і зем, реформ дійшов до висновку, що рисою міністерства є розгін до централізму і в наслідку цього антисуспільний підхід. Тож поширюється в краю етатизування рільничих праць, хоч праці ті моглоб виконати само хліборобське громадянство. Якщоб ефект праць мін-ства був додатній, то міг би він частинно виправдати саму хибну методу. Тимчасом бачимо, що ефект є відємний! Не досягнено досі поплатности вкладів і праці в рільництві, вокрема великі недостачі в цьому ділі виказує збіжева продукція. В пятирічи 1932-36 у порівнянні з минулим пятирічям 1927-31 зазначується спадок видатків, хоч в останнім поширено посівну площу на 440.000 гектарів і скомасовано господарств, які разом займають поверх 2 міліони гектарів. Одночасно не зменшилося, бо не могло зменшитися при такім висліді господарки, задовження хліборобів. На експериментальну аграрну політику витрачено без користи грубі міліони. Додаю до цього від себе, що на акцію перебудови земельного устрою, головно на кольонізацію, вужито досі дуже поважну частину оборотового фонду земельної реформи, коли маєток його, що у хвилині його створення перевищав 1 міліярд золотих знизився на 31. III. 1937. до половини.

Референт сенатської комісії буджетової прилучився назагал до висновків соймового референта — висновків, які освітлювали відємний вислід діяння міністерства. Крім цього п. сенатор референт згідно із своїм звичаєм не занехав перевести сам всебічну і глибоку аналізу праць міністерства. На цім шляху він найшов власний ілюстраційний матеріял до схиблених зусиль міністерства і власний фундаментальний матеріял до відємних, назагал, оцінок сучасної дійсности у рільництві.

ПИТАННЯ ПОПЛАТНОСТИ РІЛЬНИЧИХ ГОСПОДАРСТВ.

В огнищі зацікавлення обидвох референтів стояло питання поплатности рільничих господарств.

При тому референт-сенатор підкреслив виразно — маючи на приметі заввагу п. міністра в цій справі — що рільництву не йде про політику високих цін на плоди рільничі, а про таку політику, щоб відношення цін плачених рільничим продуцентам до цін, які вони мусять платити, купуючи засоби рільної господарки було таке, щоб рільник міг подолати госп. накладам і роблячи їх міг витягнути із землі відповідну ренту, щоб його господарка виплачувалася.

Не без глибшої основи уважав п. сенатор-референт пригадати ще і в році 1938, яке значіння слід привязувати до рільництва. П. сенатор підкреслив, що вихідною точкою у розвитку промислу, ремесла і торговлі є розвиток саме рільництва. Ствердженням цього тривізму п. сенатор-референт дав вираз своєї журби про те, що уряд, зокрема керманич ресорту рільництва присвячують за малу увагу відповідній опіці хліборобства. Воно паде в краю жертвою відомих „ножиць цін" зі шкодою для цілости народнього господарства в якому діє закон кореляцій — взаємних залежностей.

ВІДНОСИНИ ПОПУЛЯЦІЇ І ПРИРІСТ ЗАСОБІВ ПРОЖИТКУ.

Обидва парляментарні референти підкреслили неспівмірність при зрості населення і прирості хліборобської продукції, висловлюючи острах за фізичне і духове здоровля громадянства.

Нехай буде вільно і мені спинитися на хвилину на цій преважній справі.

Знаємо із праці Штурм де Штрема п. заг. „Самовистарчальносьць Польскі под вззглендем збожовим," що Польща при середньо добрих живах ледве може власною продукцією покрити свої потреби річевої і особистої споживи. У світлі цієї праці, коли не прийде помітне підвищення видатків, кожний експорт з Польщі стане голодовим експортом. Знаємо теж, як оформлюються апровізаційні можливости в краю з праць майора Ст. Сліви. П міністр розгорнув перед нами низку статистичних чисел, які мали на меті розвіяти острах щодо неспівмірности приросту населення і приросту засобів прожитку. Числа ці торкалися пересічей видатків з літ 1928-36. На жаль красномовність чисел слаба! Пшениця-ж не є в нас підставовим хлібним збіжжям! Зате хлібне збіжжя — жито зросло у видатку тільки в 3.5 прц., коли населення зросло на 11 прц. в тім самім часі. Єдино продукція бараболі зросла на 20 прц. Правда, будьмо справедливі — привіст рогатої худоби дає 12 прц., приріст безріг 48 прц., — а це помітний зріст! Щож, коли всі знаємо, що доходи з годівлі, передовсім каса хлібороба на податки, на додатки до податків, на данини, на обезпеченеві премії, на амортизацію довгів, а дальше на скупі видатки на одіж і обуву і не стає їх на особисті витрати рільника — головно селянства... Тому мусимо на жаль ствердити, що населення сіл і надалі буде здане на нераціональну відживу картофлями при щораз меншій скибці хліба, навіть того чорного, разового...

Щож тут говорити про спроможности засобити державу у відживу на випадок війни, коли тоді, як згадував це сьогодні п. сенатор-референт потреба зростає на 40 прц. у порівнанні до потреб серед мира...

Маю те глибоке переконання, що тепер, коли до міністерства ріль. і зем. реформ приділено обовязок дбати за прожиток краю у часі мира і війни, політика міністерства мусить основно змінитися. Треба якслід хоронити рільничу продукцію. Треба ясл:д доцінювати снагу самого хлібороба, цей стихійний гін власних його сил у ході до кращого, власну орґанізовану енергію хлібороба, бож вона є хіба найпевнішою основою забезпеки і розвитку рільничої продукції.

СУЧАСНА АҐРАРНА ПОЛІТИКА У ВІДНОШЕННІ ДО УКРАЇНСЬКОГО РІЛЬНИЦТВА.

Може це видаватися на перший погляд дивне, коли з цієї трибуни заявляю, що Мін. Рільн. і Зем. Реформ, покликане до піклування усього рільництва в державі, досі не доглянуло потреб і конечностей українського рільництва, — рільництва, яке після польського займає друге з черги місце.

Помину тут нечисленну вже українську велику земельну посілість, але нехай буде мені вільно звернути Високій Палаті увагу, що українська мала власність на галицько-волинських землях має поверх 1,200.000 господарств. Скупчує вона в собі поверх 6 міліонів гектарів земельних ужитків. Бачимо: одна третина з загалу господарств у державі має у своїм користуванні тільки одну шестину управної землі! З рільництва живе коло 86% українців, отож поверх 5 міліонів душ. Вже повищі числа, зокрема числа, що освітлюють кількість господарств і поверхню власної їх землі говорять, як дуже загострені є аграрні відносини нашої батьківщини, зокрема у Східній Галичині, яка маючи тільки яких 55.000 км² скупчує у собі поверх 800.000 господарств на неповних 3 міліонах гектарів управної землі, коли волинські землі на коло 80.000 км² мають 400.000 господарств — все на підставі застарілого перепису з 1921 р. Не сміємо забувати того, що територія наша, як терен воєнних операцій надзвичайно сильно знищена через війну. Шкоди йшли на міліярди, як це обчислив д-р Олександер Рачинський, кол. Голова Краєвого Уряду Відбудови. Не можемо теж забувати, що на наші землі находять періодично стихійні нещастя, зокрема повені. Причиною їх є недостача підставових меліорацій, які може перевести тільки держава. Труди та кошти

відбудови краю взяло на себе і відбудову перевело хліборобство власними силами, бож хіба навіть виявити найдальше посунену вирозумілість, то годі сказати, що край відбудувався коштом Скарбу, коли за офіційними даними асиґновано на відбудову в пересічі по 183 зол. на одно господарство.

ВЕЛИКЕ ЗУСИЛЛЯ КООПЕРАЦІЇ.

Разом із цією господарчою напругою вязаною з піднесенням краю з післявоєнної руїни українське хліборобство виявляє велике зусилля в самоорґанізації, велику напругу господарчо-громадську. Вона проявляється у рідних хліборобських установах, зокрема в кооперативній орґанізації. Кооперація взяла на свої плечі тягар боротьби з нуждою, взяла на себе завдання довести хлібороба до ґаразду. В кооперативі виковується культура матеріяльна і духова хлібороба, який власними силами пнеться до світла, та шляхом само- і взаємодопомоги протиставиться наслідкам аграрного перенаселення, яких не усуне сама парцеляція великої власности.

Одначе Мін. Рільн. і Зем. Реформ не проявляє особливої журби про цей поважний і суспільно активний відтинок хліборобства в державі. Відношення Міністерства до українського хліборбства віддзеркалюється цілком ясно в самім буджеті навіть на рік 1938/39. Галицько-волинські землі не є обняті інвестиціями. Н. пр. у буджеті не находимо, без огляду на наші довголітні заходи відповідних квот на переведення підставових меліорацій. Необхідність цих меліорацій арґументував я і мої клюбові товариші від часу першого хліборобського зїзду, який відбувся в 1927 році в Президії Ради Міністрів за часів премієра проф. д-ра К. Бартля. У зїзді цім брав участь п. міністер рільництва, тоді член парляменту. Потребу підставових меліорацій у нашім краю востаннє теж широко обговорювали на господарській нараді, скликаній Президією Ради Міністрів перед двома роками. Щож, коли після наради не бачимо ніяких реальних наслідків на цім полі. Значить, що Черемош, Прут, Лімниця, будуть і далі гуляти на наших землях, несучи сотні міліонів страт і шкід... А всеж у розставі останніх 10 літ могли знайтися у скарбі засоби на підставові меліорації на нашій території.

А земельне питання? Український хлібороб, який здебільша терпить на голод землі, усунений від права придбати землю при парцеляції великої власности. Зголошення від наших сіл на комасацію з доповненням селянських господарств з великих маєтків, теж не можуть діждатися полагоди.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ І ЗАКОНИ.

П. міністер заявляє все, що землі наші кольонізує у згоді з обовязковими законами. Невжеж? Таж постанови арт. 51. закону про переведення земельної реформи у злуці з постановами арт. 53 того самого закону говорять виразно, що парцеляція має бути таким господарчим засобом, щоб у кожній місцевости ті, що терплять на голод землі у першу чергу землю дістали. В даній місцевости може п. міністер згідно з постановами другого уступу арт. 51 згаданого закону призначати деякий обшар або і цілий великий маєток на кольонізацію тільки тоді, коли місцеві господарчі умови на це дозволяють. На нашій батьківщині [illegible] поза спорадичними тільки громадами — місцевих селян[illegible]ку, щоб господарчі умови [illegible] господарств допускали можливість [illegible] [illegible]ші перелюднені села кольоністів [illegible] арт. 53 закону про переведення земельної реформи, говорить додатково виразно [illegible] сусідської парцеляції. Бож навіть управнених до закупу землі, спеціяльно кваліфікованих обовязаний п. міністер [illegible] ли їх нема на місці, [illegible]кати не десь далеко, але дослівно „у сусідніх громадах". Кажуть нам, що це інтерпретація [illegible] то хибна інтерпретація. Думаю, що [illegible] ція права тут хіба ясна і не може [illegible] вів, бож сам закон є ясний. Думаю, [illegible] міністер рільництва і Земельних Реформ сам [illegible]

справі сусідської, законом передбаченої, парцеляції не може мати ніяких сумнівів. Бож, коли ухвалювано закон про переведення аґрарної реформи в 1925 р., ніхто інший, тільки сам п. міністер, тоді провідник великої селянської партії „Визволене" вносив поправки до проекту закону в користь сусідської парцеляції, які ухвалені є сьогодні активним правом в арт. 51 і 53 закону про переведення земельної реформи. Отож тільки господарчі умови даної місцевости можуть бути підставою кольонізації тієї місцевости, але передовсім з парцельованих маєтків треба заспокоїти голод землі місцевих господарств. Що так є, а не інакше про це свідчить недавня, бо з лютого 1938, відповідь п. міністра на інтерпеляцію посла Е. Гуттен-Чапського. У своїй відповіді п. міністер говорить виразно, що не може парцелювати землі згідно з вимогами інтерпелянта — йшло тут про право купна землі військовими-нерільниками, бо у першу чергу мусить з парцельованого обшару заспокоїти голод землі місцевого населення.

Т. ЗВ. ВНУТРІШНЯ КОЛЬОНІЗАЦІЯ.

П. міністер називає кольонізацію нашої батьківщини евфемістично „внутрішньою кольонізацією". Як треба розуміти цю внутрішню кольонізацію? Є це кольонізація в межах трьох галицьких воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського. Знаємо, що територію кол. Східної Галичини поділено на адміністраційні округи в 1921 р. До цієї території у львівському воєвідстві прилучено коло 2.600 км² території Західної Галичини з 6 чи 7 повітами, які приналежні до краківської апеляції. Зроблено це у політичних цілях. Тоді передбачений був плебісцит, який мав вирішити справу державної приналежности Східної Галичини. Колиж на території львівського воєвідства найшовся нафтовий басен, треба було скріпити у цім воєвідстві чисельний стан польського населення, яке своїми голосами перемогло при плебісциті. П. міністер призначає кольоністів на наші землі, саме з західних прилучених у 1921 році до Східної Галичини повітів, що лежать на території краківської апеляції. Така „внутрішня кольонізація" є у світлі дійсности справжньою кольонізацією наших земель польським кольоністом, отже не відповідає законним вимогам про сусідську парцеляцію.

Сен. Баранський: Ви забуваєте, що це є в Польщі.

Сен. Павликовський: Алеж ні! Власне тому стаю в обороні прав українського народу в Польщі, якої конституція говорить: „Польська держава є спільним добром усіх громадян!"

Маршал: Прошу не дискутувати!

Сен. Павликовський: Бачимо, що п. міністер, говорячи про свою „внутрішню кольонізацію" не находить в її обороні господарчих і законних арґументів. Не находять їх і ці панове посли, які йдуть п. міністрові з допомогою.

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС І ДЕРЖАВНА РАЦІЯ.

Один з послів арґументує кольонізаційну політику інтересом національним (народовим!). Сумніваюся чи у цім випадку „інтерес народовий" покривається з державною рацією.

Другий з послів кидає закид у бік українців, що вони не стоять на державнім становищі, тому не одержують землі. Нераз чули ми, що український нарід спокійний, тільки його провідники непримиренні, тож кожний з польських політиків може понад головами провідників дійти до злагоди з українським народом. Маю право сумніватися, чи коли українському селянству відмовляють права на землю можна дійти з „спокійним людем" до злагоди, тимбільше, що той люд свідомий своїх прав.

Третій з п. послів не загикнувся проголошуючи засаду, що „за густе залюднення не може стати притокою до стримання кольонізування перенаселених земель". Своєрідне становище! Воно не тільки суперечне з позитивним правом, але є абсурдом. Становище це цитую дословно на основі діярія Комісії буджетової сойму з дня 20. І. 1938.

Підкреслюю, стоячи на становищі природних і законно ґарантованих прав українського народу у польській державі, що відсудження українців від землі не може вести до добра! А так діється сьогодні в добі пропаґування пошани для обовязкових законів і в часі, коли кладуть матеріяльні і моральні основи під оборонність держави.

П. сен. Голуховський, відомий із своєї поміркованости і розсудливости каже: „Не можна заборонити польській власности продавати землю полякам, але не можна теж заперечити українським хліборобам права на доповнення їх господарств землею з парцеляції (право на упелнорольнене)". Це його становище в основах покривається зі становищем українським. Українці не відсуджують поляків від землі, як то хочуть вмовити деякі панове посли, закидаючи зокрема мені ексклюзивне становище в земельній справі, яке я мав заняти — як кажуть — на нараді представників українського зорґанізованого життя у Львові, восени 1936. Стверджую з цієї трибуни, що це неправда. Миж стоїмо на становищі, що на аґрарно перенаселеній території нашої батьківщини треба парцелювати землю між місцевих, від віків на цій землі осілих рільник'ів, без огляду на їх народність і віру, якщо вони терплять голод землі. Таке становище займаю від 1918 року. Таке було моє становище на нараді 1936 р., чого доказом є опублікований

МАРІЯ СОКІЛ.

Вздовж і вшир Америки.

ВАШИНГТОН, МІСТО В „ІНШОМУ СТИЛІ".

Майже скрізь, де нам доводилося вже побувати у Сполучених Державах, ми чули: „Ви ще не бачили Вашингтону? От місто! Такого другого не побачите тут!" Не дивниця, що нам цікаво було пізнати це місто — і коли трапилася перша нагода, ми його оглянули. Користаючи із сусідства з Балтимор „міста білих сходів", як його називають завдяки характеристичним ступенькам з білого мармуру перед кожним домом, — де ми були, так мовити, у „професійному" характері, користаючи дальше з вільного дня та врешті і з чемности знайомих, які запропонували нам цілоденну прогульку автом до Вашингтону, вибралися ми на оглядини столиці Сполучених Держав.

Їдемо одною із цих безчисленних чудових, ідеально рівних та ідеально влаштованих американських автомобілевих шос, де щойно можна пізнати повну насолоду їзди автом та зрозуміти, чому тут буквально „кожний" має своє авто. Бо їдучи на цих американських шосах, їдемо як по столі, без найменших струсів; що крок усякі знаки й написи, які орієнтують автомобілістів так точно, що не питаючи ні слова і не поглянувши ні разу на мапу, можна їхати тисячами миль, від одного океану до другого.

По дорозі минаємо історичне місце: на терenах, які тепер ще належать до залізничого товариства „Балтамір-Огайо" один якийсь кусень землі спеціяльно огороджений і в його сторону звернені стрілки всіляких оголошень і написів довкола. Це місце, де колись побудували перші залізничі рейки в Америці і куди проїхав перший в Америці поїзд. Сьогодні у недалекій віддалі гуркотять що хвилини експреси „Балтімор-Огайо", врізуючися пекольним галасом у цю ідилію історичних спогадів та випроваджуючи мене з рівноваги на саму думку, що завтра треба буде одним із цих експресів гнати кількасот миль і яких 20 годин до Клівленд, чергового етапу моїх артистичних обовязків. Таблиці показують, що ми вже у Вашингтоні. Але ще добру півгодину триває, заки добираємося до міста. А другу — заки вдається „запаркувати" авто в сусідстві Білого Дому, щоб пішки підійти до нього ближче.

Білий Дім — резиденція президента Сполучених Держав. Розмірно невеликий, одноповерхова скоріше вілля, ніж палата, справді дуже біла, стоїть собі ця резиденція президента найбагатішої країни в світі, серед великого саду. Входимо у цей сад і поневолі розглядаємося на всі боки: — чогось шукаємо, чогось нам брак у цій картині... Де ж вартові, сторожа, мундури, блискучі баґнети на крісах?! Ні сліду цього всього! Перед самим входом до Білого Дому жує гуму самотній поліцай і не звертає ніякої уваги ні на нас, ні на інших, що як і ми, заглядають крізь вікна до середини. Спробував би хтось таке в Европі!..

Їдемо широчезними бульварами попри могутні будинки федеральних міністерств, попри нові, присадисті міністерства війни і маринарки, попри музеї та Академії Наук і приходимо до переконання, що Вашинґтон справді цілком інакше місто, як усі інші американські. Або будай як ті десять, що вже їх знаємо, а які усі поміж собою подібні у стилю їх будівель, вулиць, крамниць, вуличного руху чи навіть мешканців. Тут, у Вашингтоні, якось все інакше; і вулиці не йдуть кільометрами рівненько, мов стріла, але крутяться, як віденський „Ріні"; і доми мають свою фізіономію — не так, як скрізь, де всі вони на одній вулиці подібні один до одного, як дві краплі води, так, що, щоб потрапити до дому, де буваєте щодня, мусите за кожним разом наново дивитись на число, щоб не попасти до сусіднього; навіть здається нам, що й люди тут не є в такій вічній погоні за часом (і грішми!), як деінде. Одним словом: столиця Америки виглядає нам як місто в іншому, неамериканському стилі, як єдине місто, яке ми в Америці досі пізнали, що назверх пригадує — Европу.

Поводимося таксамо, як усі ті тисячі туристів, які щодня оглядають Вашингтон: після Білого Дому їдемо оглянути Капітоль, осідок найвищої влади Сполучених Держав: Сенату. „Важність" цього місця пізнати з того, що у його найближчому і навіть дальшому сусідстві крізь таблички „Не вільно паркувати", себто залишати авто.

Ступнями широких сходів, поміж зеленчи ще й тепер деревами магнолій, входимо на Капітоль. У вхідній, округлій галі і бічних коридорах ціла „серія" статуй: колишні президенти, заслужені діячі, якийсь місіонар, що навернув індіян, невідомі нам величини. Щось у роді берлінської „Сіґесалее"!

Йдемо до салі засідань Сенату. При всіх дверях портієри — власне засідання. Впускають нас на бальхон, звідкіль декілька хвилин прислухуємося засіданню. Якийсь сенатор говорить, але хто його слухає, — невідомо, бо всі інші, як бачимо, роблять усе інше, тільки не слухають. Невже всі салі засідань подібних у-

РІДКЕ СВЯТО.

Академія для вшанування 30-літньої діяльности п. Олени Левицької в розбудові українського промислу.

В неділю 20. ц. м. відбулось у Львові рідке свято: численний гурт громадян відзначив 30-ліття промислової діяльности п. Олени Левицької, основниці відомої фабрики хемічних переторів „Зоря" у Львові (в 1908. р.). Ця фабрика відома не тільки своєю популярною пастою „Елегант" та іншими виробами, але знана теж з громадських прикмет та з патріотизму її власників. Улаштована з приводу ювилею академія зібрала в жотвій салі Нар. Дому поверх 400 осіб між ними делегатів багатьох загально-громадянських, зокрема жіночих та господарських установ. Прийшли вони віддати честь старенькій сьогодні жінці, що небуденним своїм хистом, підприємчивістю і муравлиною працею поставила та досі втримала найстаршу українську промислову станицю, кладучи під неї основи ще в тих часах, коли для цього треба було мати неабияку відвагу.

Академія відбулась заходом комітету пань з промислово-купецьких кругів. Відкрила її короткою промовою п. **А. Рижевська.** Цікаву постать ювилятки, цієї „непосидющої" жінки, що не хотіла їсти спокійного хліба вчительки, а рішила міряти свої сили в далеко труднішій праці, бо в промислі, — цю цікаву постать представила у своєму рефераті п. **Ольга Попович.** Мандрівка п. Левицької в далеку тоді Варшаву та в інші місцевости старої Росії, поворот до Львова на те, щоб оснувати власний промисловий варстат, перші радощі і численні турботи буденної праці впродовж довгих років, турботи за сирівець, за ринок збуту, твердість у праці і мягке серце для національно-громадянських потреб, — усе те змалювала прелегентка, кидаючи сильветку Ювилятки на тло тодішніх відносин, у яких жив наш нарід, і на тло жіночої еманципації у нас та у світі.

Після реферату відспівав хор Т-ва „Бандурист" під управою п. Плешкевича дві пісні: Стеценка „Прометей" і Людкевича „Ой, видно село". Відтак виголошено низку устних привітів, а саме: **дир. Таранько** від „Просвіти", **о. прал. Куницький** від Львівської Капітули, п-і **О. Шепаровичева** від Союзу Українок, **посол С. Біляк** від УПР та від Міщанського Братства, **п-а Волинець** від молоді торг. курсу для абітурієнтів і **ред. В. Несторович** від „Торговлі і Промислу" та від „Діла". П-і Попович відчитала письменні привіти, які наспіли від преси, установ у Львові і в краю та від деяких приватних осіб. З уваги на те, що цих привітів було дуже багато **(майже 100)**, треба було обмежитись до відчитання тільки авторів. Особливо довго оплескувала авдиторія привіт **із Волині**, виконаний на картоні і підписаний 27 купцями та промисловцями зпоза сокальського кордону.

Молода учениця **Оксана Шутка** з правдивим рецитаторським хистом виголосила вірш, написаний спеціяльно для цього свята А. Курдидиком і вручила п. Левицькій великий кіш живих квітів. Зворушена до сліз Ювилятка подякувала в коротких словах за ту ледви чи заслужену (на її думку) честь, що їй уладило громадянство. Вона тільки працювала, сповняла свої обовязки, не мріючи ніколи про якісь почести з цього приводу.

Друга частина програми вже була виключно музична. **П. М. Сабат-Свірська** відспівала при фортепіяновім супроводі **д-ра Н. Нижанківського** дві пісні Січинського („Бабине літо" й „Із сліз моїх"). Відтак хор „Бандуриста" виконав „Владико неба і землі із „Запорожця за Дунаєм" та „По морю" Вахнянина, закінчуючи „Многоліттєвім" і національним гимном. При двох останніх піснях авдиторія стояла.

Довго ще після закінчення академії тиснулися знайомі і приятелі до Ювилятки, щоб зложити їй особисто свій привіт і вислови пошани.

—o—

Зі судової салі.

Лікар перед судом присяглих

У ЗОЛОЧЕВІ.

В січні 1937 р. австрійська поліція арештувала якогось Стефана Цивінського, у якого найшла м. і. якісь комуністичні рапорти. В тих рапортах було м. і. повідомлення, що в філії „Просвіти" у Глинянах вибрано тепер „нашого чоловіка" головою, що майже всі читальні „Просвіти" є в „наших" руках, а інші також здобудемо. Польська поліція перевела доходження на припоручення прокуратора й устійнила, що в Глинянах був тоді заступником голови Філії „Просвіти" лікар д-р Володимир Крілик, який обняв ту функцію по резиґнації такаж адвоката Куницького. Сама поліція не могла дати ніякого конкретного матеріялу про комуністичну діяльність д-ра Крілика, але обтяжив його молодий чоловік, Антін Демкович Добрянський з Шопок. На цій основі арештували д-ра Крілика ще в квітні 1937 р. і прокуратура виготовила проти нього акт обвинувачення за злочин зі ст. 97. к. к.

Дня 17. березня ц. р. відбулася вже друга розправа в цій справі. Д-р Крілик боронився тим, що ніколи не був членом комуністичної партії і як член Виділу Філії „Просвіти" у Глинянах він чисто освітню працю в національному дусі та мав цілу низку викладів по селах або про гігієну, або на чисто просвітянські політичні теми, на що покликав цілий гурт свідків. На першій розправі 10. грудня 1937 р. трибунал допустив усіх тих свідків і на розправі 17. березня ц. р. їх переслухано. Свідки акту обвинувачення, себто командант поліції в Глинянах Кінка і пост. Сядло не зізнали нічого і виразно підчеркнули, що не мають ніяких конкретних даних про комуністичну діяльність д-ра Крілика. Третій свідок Антін Демкович-Добрянський змінив свої зізнання. Він твердив, що в доходженнях, слуханий на поліції, не зізнав так, як там записано, бо він д-ра Крілика не уважав ніколи комуністом, але членом радикально-соціялістичної партії, і коли говорив про червоний прапор, то мав на думці прапор радикалів, а не комуністів. Потім переслухано відводових свідків. Зізнавали священики: о. Трач з Полюхова, о. Сенів із Задвір'я, о. Масюк з Ляшок, о. Данилович з Троян, о. Терещук з Полтви, о. Левицький із Полюхова. Зізнавав б. начальник суду в Глинянах Максим Пашкевич, зізнавали адвокати: м-р Дичок, Дужий і Куницький із Глинян, ветеринар Мишко, два промисловці-фабриканти Хамула і Ґалан, абсольвент теольоґії Данилевич, кооператор Герасимюк та багато визначних селян з повіту і всі вони одноголосно потвердили, що д-р Крілик чесно і щиро працював як заст. голови Філії „Просвіти" у Глинянах, що їздив по селах з рефератами, на яких вони були приявні, що на листопадовому святі у Глинянах мав головний реферат. А селянин Гнатів з Якторова зізнав, що на одному з просвітянських рефератів, коли обвинувачений оповідав про „Просвіту" і шкільництво, то говорив про сумні просвітні відносини на Совітській Україні і гостро осуджував політику Совітів. Зізнавав також Петро Петрик, інспектор Головного Виділу „Просвіти" у Львові, який на підставі своїх поїздок до Глинян виставив якнайкраще свідоцтво д-рові Криликові і на запит оборонця, чи правдою є те, що в акті обвинувачення, а саме, що всі „Просвіти" на терені польської держави „голдують" ідеї націоналістичній, заявив з обуренням, що діяльність „Просвіти" не має нічого спільного з таким націоналізмом чи з ОУН, бо вони служать національній, а не націоналістичній ідеї. В своїй обороні сказав ще д-р Крілик м. і., що його брат, відомий ідейний комуніст Осип Крілик, знаний у нас із т. зв. свято-юрського процесу, вже від кількох літ на Соловках і тимсамим як можна собі навіть уявити, щоб він служив тим самим комуністам, які знищили його брата. В тім місці піднісся прокуратор і зажадав доказів на ці твердження. Обороні вдалося ще того самого дня в год. 7. вечором доставити судові оригінальний лист Осипа Крілика, в якому він благає у своєї старенької мами помочи в харчах і старих убраних не так для себе, як для його нещасної жінки і дітей, як також посвідку з Польського Червоного Хреста у Варшаві, де подана адреса Осипа Крілика і посвідку з Земельного Банку у Львові, що Земельний Банк за дозволом Девізової Комісії у Варшаві вислав гроші старої мами для нещасного сина. (Тут мусимо додати, що гроші ті не дійшли і по якомусь часі їх звернено.)

По промові прокуратора Бартеля говорив оборонець д-р Струсевич, який у річевій промові підчеркнув цілковитий брак якогонебудь доказу вини д-ра Крілика. По ньому промовляв д-р Лев Ганкевич зі Львова. У відповідь на це лава присяглих, яка складалася з самих хліборобів, відповіла одинацятьома голосами „так", одним „ні".

Цей вердикт занулював трибунал своїм вироком, бо засудив д-ра Крілика на один рік вязниці із зачисленням слідчого арешту, так, що обвинувачений за кілька днів буде дома і верне до своєї лікарської праці. Між приявними цей вердикт лави присяглих викликав дуже сильне враження і було чути голоси, що найвищий час скасувати такі суди присяглих.

Трибуналові проводив суддя Власак при співучасти суддів Шерера і д-ра Залеського.

—o—

НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА РОЗБИЛИ 2 ЧЕРВОНІ БРИГАДИ.

Як подає національна головна кватира, її війська розбили під Кастерраз 2 червоні бригади та зістрілили 3 літаки.

На інших фронтах нічого нового.

—o—

З нових видань.

Степан Сірополко: **ІСТОРІЯ ОСВІТИ НА УКРАЇНІ.** Львів 1937. Накладом Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчительства".

Витаємо на цьому місці нову працю нашого заслуженого педагогічного діяча. Вона служитиме довгі роки українській студіюючій молоді як основний підручник з ділянки історії освіти на Україні і заразом дасть більшу змогу повести дальшу працю в цьому напрямі завдяки тому, що автор застосував строго наукові методи та зібрав найобширнішу досі бібліографію.[1])

Автор уживає терміну „освіта" в ширшому значінні, принятому тепер у педагогіці, обіймаючи крім школи, якій присвятив чільне місце, також такі важні у нас чинники позашкільної освіти, як книжка, бібліотека, читальня, театр, часопис і т. д. Читач знайде в праці Сірополка багато прецікавого матеріялу мало або цілком незнаного не то ширшому загалові, а й нашій інтелігенції, на тлі якого краще зрозуміємо нинішній стан нашого народу. Прихильник історичних аналогій матиме змогу призадуматись не тільки над справою української високої школи... Та найважніше, що читач познайомиться з проявами збірної волі народу, що цілі століття була незмінно спрямована на організацію власної школи, рідної освіти. При цьому „Історія" написана просто, ясно, так, що може читати її з зацікавленням кожний інтелігентний селянин чи робітник. Треба тільки жалувати, що не обіймає вона цілої території українських земель. Видавництво не вмістило розділів автора про історію освіти в Галичині від 1772 р., а також про історію освіти на Буковині та Закарпатті, маючи намір видати ширшу розвідку про історію освіти на цих землях. Думаємо, що на цьому ціла праця багато втратила. Тратить у рівній мірі також читач, що не може виробити собі суцільного погляду на розвиток освіти на всіх наших землях. Таким чином і на дальше єдиним повним джерелом для читача залишається Українська Загальна Енциклопедія, хоч і в сконденсованій формі.

На „Історію" складається вісім розділів: освіта до часу охрещення України-Руси; від 988 р. до упадку Києва; від упадку Києва до половини XVI. в.; від половини XVI. в. до половини XVII. в.; на Правобережній Україні від

[1]) Поза тим пропущені цілі сторінки про життя в кам'янецькій духовній семінарії В. Прихожна п. н. „Під сонцем Поділля" та статті Т. Коструби, друкованої свого часу в „Рідній Школі".

мій реферат у книжечці „За землю Батьківщини", де можна найти теж резолюції ухвалені одноголосно на згаданій нараді.

ДИСПОЗИЦІЙНІСТЬ БУДЖЕТУ В СВІТЛІ ЗАСАД БУДЖЕТУВАННЯ І ВПЛИВ ЇЇ НА ПОЛІТИКУ МІНІСТЕРСТВА СУПРОТИ УКРАЇНСЬКОГО РІЛЬНИЦТВА.

Буджет Міністерства Рільництва і Земельних Реформ гостро і слушно критикували члени, бо відхили від підставових засад буджетування, а саме від засади загальности і засади явности. З приводу цієї справи зазначую, що ми члени У. П. Р. прихилюємося до становища тих, що станули в обороні прав парляменту як конституційного органу контролі уряду в його господарці публичним грошем. У цій хвилині йде мені про щось інше. Стверджено з усім натиском велику диспозиційність буджету Міністерства і то різку диспозиційність, коли при 50-ти міліоновім буджеті аж поверх 25 міліонів золотих стоїть до розпорядку п. Міністра. Підкреслено, що така форма буджетування є вигідним і догідним засобом політики п. Міністра. Відчуваємо це дуже добре. Із квот призначених на підтримку рільництва поважна українська головна рільнича установа „Сільський Господар", яка працює вже від 40 літ дістає річну дотацію в сумі аж 15.000 зол. Квота цієї підмоги, коли її прирівняти зі значінням українського рільництва в державі, говорить сама за себе! Коментарі тут зайві.

А як ставиться міністерство до наших змагань на полі організації продукції і збуту, на полі сільсько-господарської освіти? Чи змагання наші стрічає належна оцінка і признання? Мушу на жаль ствердити, що ні! Не находять вони навіть пошанування. Бож годі нам припускати, що самостійну філію „Сільського Господаря" в Луцьку на Волині розвязали без відома п. міністра. Годі нам думати, що ліквідація корисної акції допомоги на випадок загибелі тварин, зорганізована „Сільським Господарем" у співпраці із львівською Хліборобською Палатою сталася проти волі міністерства. Зате знаємо позитивно і докладно, як у дійсности вводять у життя молочарський закон на галицько-волинських землях у відношенні до українського молочарства. Знаємо теж, що протизаконне закривання українських кооперативних молочарень на Волині тільки за те, що вони своє масло доставляють до Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз" у Львові відома п. міністрові. У нього була окрема делегація селян, установ і членів У. П. Р.

Явним свідоцтвом настрою Мін. Рільн. і Зем. Реф. до українського кооперативного молочарства є ключ розподілу кредитів для кооператив на молочарські інвестиції. На землі наші призначено разом 2,100.000 зол., з того на українське молочарство 300.000 зол. З них [illegible]лізовано досі позичку на 79.000 [illegible] вишення молочарського переробу є таке, що українське кооперативне молочарство переробляє річно 80 міліонів літрів молока, молочарство польське — 42 міліони.

Висока Палато! Не буду наводити прикладів дальших, які освітлювалиб подрібно нехтування потреб і конечностей українського рільництва і його власними силами побудованих організацій Міністерством Рільництва і Зем. Реформ. Вчинили це мої клюбові товариші в соймі і на комісії буджетовій сенату. Вчинили вони це не на те, щоб бідкати, а щоб насвітлювати екстермінаційну політику супроти українського господарства.

АГРАРНА ПОЛІТИКА СУПРОТИ УКРАЇНЦІВ У СВІТЛІ АВТОРИТЕТУ ПРАВА І ОСНОВ ОБОРОННОСТИ.

Питаю себе: Як можна у часі пропагування авторитету права, який то авторитет мав заступити авторитет Будівничого Польської Держави; як можна у часі цементування оборонної сили держави вести навіть у господарськім ресорті екстермінаційну політику супроти хліборобської верстви українського народу, народу, що у збитій і пруживій масі сидить на східних окраїнах держави, масі, яка своєю конструктивною працею з добрим вислідом здає іспит двигання хліборобства вверх.

Питаю себе, як можна вперто вмовляти в себе і у своє громадянство, що політика така супроти українського хліборобства покривається з інтересом державної політики, коли вона не шанує обовязкових законів, виковує спеціяльні закони, які ухибляють засадам громадської моралі, або що стоїть нарівні — коли ці самі закони виконують інакше супроти своїх, а інакше супроти несвоїх?

П. сен. Я. Радзівіл промовляючи, звернув всім увагу, що в салі наших нарад кожної хвилини перед нашими очима стоїть напис: „Салюс Реї Публіце супрема лекс есто". Він теж зазначив, що ця засада як моральне право повинна обовязувати у виконуванні влади. Він теж остерігав перед нагинанням цієї засади „в інтересі держави". „Салюс" це є інтерес, це здоровля і моральна сила, гаразд — держави.

Ми бачимо, що за „Салюс реї публіце" часто, надто часто вважають право своєрідної інтерпретації законів, право нагинати закони для політ. інтересу.. Так розуміти засаду „Салюс реї публіце" це властиво підстава розгрішування за ломання права... Автім гасло цитоване набирає практичного значіння тільки тоді, коли його стосується рівночасно із другим відвічним гаслом: „Юстіція фундаментум регні рум".

Голос: Це австрійська засада!

Сен. Павликовський: Австрійська? Чи тому, що її виписали на віденськім бургу? Вона не австрійська, а засада народів християнської цивілізації! (Оплески).

—o—

З відчитової салі.

З ЦИКЛЮ ВІДЧИТІВ ПРО ПОЛІССЯ.

В четвер 17. ц. м. в год. 16. відбувся у великій салі Музею Н. Т. Ш. другий з черги поліський вечір, присвячений матеріяльній культурі і мистецтву цієї мало дослідженої країни. Відкрив його **д-р Ярослав Пастернак,** директор Музею, що представив зібраним прелегентів цієї імпрези та віддав голос **м-рові Романові Гарасимчукові,** котрий виголосив реферат про матеріяльну культуру українського Полісся.

У добре підготовленому рефераті пред[illegible] прелегент: 1) здобування харчів і де[illegible] сирівців (збирацтво, ловецтво, рибальство, годівля домашніх тварин та управа рослин, 2) обріб сирівців рослинних, тваринних і мінеральних (обріб дерева, кори, рослинних і тваринних волокон, кости, рога, шкіри, каменя, глини, фарбарство та приготування смарів), 3) способи оборони, забезпеки та особистої вигоди (користування зброєю, одежа, будівлі, знаряддя, дбайливість про гігієну) та 4) транспорт і комунікацію (рух по суші і воді, роди льокомоції, помічні засоби льокомоції і транспорту). Цей цікавий реферат ілюстрував показ виставлених експонатів у музеї, рисунки і світлини, які кидав на екран епідіяскоп. На підставі пізнання первісних і пізніших форм, впливів і запозик виказав прелегент спільноту та ідентичність прикмет і форм матеріяльної народньої культури українського Полісся із загально-українською, яка зберегла на Поліссі свою первісну й чисту форму, завдяки великому консерватизмові, традиції та спеціяльним географічним і культурним умовинам. Поліщуки асимілювали сторонні етнографічні впливи у користь розбудови рідної культури та мають дуже велику схожість із культурою гуцулів, що свідчить про те, що Полісся і Гуцульщина — це залишки старовинної української культури.

З черги **м-р Ірина Гургула** реферувала про народне мистецтво на Поліссі. Тканини, вишивки і плетені предмети виявляють мистецький хист наших поліських селян. Усі ці предмети обєднує виключно геометричний орнамент, з якого складаються мотиви: проста й ломана лінія та геометричні гострокутні фігури. Строга геометричність орнаменту випливає з техніки, вона теж впливає на одноманітний кольорит (панівна червона барва). Багацтво і різнородність узорів творить майстерство укладу геометричних елементів та оперування білими й червоними площинами. Всі техніки вишивок і плетення, особливо старовинні мало відомі в Европі, зате поширені скрізь на нашій землі, головно в околицях, що зберегли архаїчну культуру. На особливу увагу заслуговує поліська кераміка з Городна і Пружан, що має старовинні форми (урни, вази, миски), які нагадують передісторичну кераміку. Відчит ілюстрували численними зразками тканин, вишивок, плетінки, одягів та гончарства, головно зі збірок вистави.

Вечір закрив коротким словом голова Т-ва Прихильників Музею Н. Т. Ш. **д-р Павло Кравуцький,** який зазначив особливу користь таких вечорів для пізнання народньої культури та запросив приявних на черговий вечір, що буде присвячений віруванням та звичаям на Поліссі. Оба відчити були популярно-наукові і дали змогу слухачам відтворити собі повний образ побуту та світа поліського простолюддя.

—o—

ДОВІРОЧНЕ ТАЙНЕ ЗАСІДАННЯ ЛИТОВСЬКОГО СОЙМУ.

З Ковна повідомляють, що сьогодні перед полуднем почалося засідання литовського сойму, яке має довірочний характер. [illegible] сойму засідання відбудеться пополудні, присвячене польському ультиматові.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 54. Вівторок, 20 (8) березня 1888.

ЩЕ ОДИН РАЗ СПРОБУВАТИ..

У звязку з тим, що буджетова комісія парляменту не взяла під увагу внеску українського клюбу у справі українського народнього шкільництва в Галичині, „Діло" у статті п. н. „Просимо не легковажити" писало:

„До руського клюбу державної ради і до пос. Ковальського маємо при цьому одно прохання в імени руського народу. Русини повинні при буджетовій дебаті в палаті послів спробувати ще один раз, чи центральний уряд має які концесії для нас, чи з того боку не надіятись нам нічого. Треба вивести руську справу на чисту воду. Коли ми рік-річно мучили віденські кабінети руською справою в державній раді — воді відсилали нас до Каяфи, до краєвого сойму, але коли-ж Каяфа непоправний, то нехай ще востаннє почує Ана голос покривдженої галицької Руси. Чистий рахунок — найкращий в таких випадках, а руський нарід обрахувавши свої сили знатиме, що починати".

В ОБОРОНІ НАРОДУ І ЦЕРКВИ.

Василь Калинич у статті п. н. „Як і з чим русинам їхати до Риму?" пише про спільне паломництво вірних трьох обрядів до Риму, яке підготовляли поляки. Організатори цього паломництва виготовили між іншим також адресу до папи від українців, але в ній „згадується про русинів — як пише „Діло" — як про мазурів" тобто як про частину польського народу. Автор статті піддає думку, що українські єпископи повинні поїхати з окремим українським паломництвом до Риму і в окремій адресі до папи просити: 1. усунути єзуїтів;; 2. усунути змартвихвстанців зі Східної Галичини; 3. утворити греко-кат. патріярхат у Львові для пяти унійтських єпархій в Австрії; 4. заборонити гр.-кат. священникам у Мадярщині мадяризувати українську людність; 5. наказати латинським священникам в Галичині та на Буковині, щоб польськими проповідями не польонізували українців; 6. підтримати греко-кат. Церкву на Буковині; 7. вплинути на польську магнатерію в Галичині, щоб перестала обвинувачувати українців у Відні за прихильність до Росії, а в Римі за прихильність до православія.

станов виглядають таксамо після засідань?! Мабуть!

Память про тих двох мужів, які найбільше причинилися до самостійности і політичного розвитку Сполучених Держав, не вигасла й досі: це память про Вашінґтона й Лінкольна. Іменем першого названа столиця; другому присвячено у цій столиці чудовий памятник — мавзолей, всередині якого статуя Лінкольна у надмірній величині з білого мармуру, а довкола — таблиці з цитатами його думок, які лягли в основу внутрішньої американської демократичної політики. Ввесь мавзолей спочиває на 48 білих колюмнах, з карарійського мармуру, з яких кожну уфундував один стейт. У віддалі саме напроти — вашінґтонський обеліск.

Як американці шанують память своїх героїв, цього доказом і військовий цвинтар і серед нього Гріб Невідомого Вояка. І тут теж видно, що ми в Америці: цей Гріб — це цілий амфітеатр з мармуру; тут відбуваються всякі свята сполучені з участю американців у світовій війні. Тут є теж маленький своєрідний музей: найвищі військові ордери і відзнаки признані невідомому американському воякові та відручні письма всіх союзних володарів з виловами пошани для його таїнних останків.

Коли пізнім вечором покидаємо Вашінґтон, вертаючися до Бальтімор і щераз кидаємо оком на Капітоль, тепер увесь освітлений рефлекторами, мимохіть зідхаємо, що так скоро прощаємо те місто, що серед американських міст є наче оаза супокою, культурности і поваги. Прощай, місто, що пригадало нам „нашу" Европу! Чи пак: до побачення весною, коли зацвітуть у тобі японські черешні і коли все місто, як кажуть, у білому цвітті. Поїдемо — подивимося.

Літературна сторінка

Останній том „Волині" У. Самчука.

(„Батько і син" III. частина, Бібл. „Нашої Книги", 1937, ст. 269.)

Нарешті вийшов III-ій том великої повісти У. Самчука, який видавництво заповідало минулої осени кілька місяців, загаявши кілька разів речинці появи, з причин від себе незалежних. Спізнена поява книжки принесла велику шкоду авторові; книжка не могла попасти на час на стіл членів жюрі. „Батько і син" був би без сумніву завважив на висліді літературного конкурсу за 1937 р., тимбільше, що нагороджена повість Г. Журби „Революція йде" має зовсім подібний характер і нагороджена вона головно тому, що члени повістевого жюрі шукали твору якомога популярного під смак американського фундатора нагороди. Цей момент завважив теж на факті, що найкраща з літературного погляду повість з 1937. р. — Ірини Вільде „Бе восьма" відійшла в тінь.

Повість, розкладена на кілька томів часто тратить на силі враження в читача, який вертається до неї як до нового твору. Автори великих циклічних повістей, таких модних тепер, стараються компонувати їх так, щоб кожний том мав нову живу інтригу: завязку та розвязку. Останній том Самчукової „Волині" утриманий у такому самому тоні, як попередні. Автор не має в голові складної інтриги, яку завязує і розплутує в цілій низці епізодів, щоб підсищати зацікавлення назрілим конфліктом. Самчук, при всьому намаганню розмахнутися на епічний твір, залишається психічно ліриком, який не вміє розгорнути широкої картини. Його сила у дрібних враженнях, розсіяних, перелетних, нервових, поперетикуваних рефлексіями, що не спонукують нас задумуватися, а тільки передають притьмарений настрій непевности та хвилювання. Із великого томища не зможете виписати ні двох заокруглених думок; Самчукові герої доречі не міцні в думанні і може природніше виходить, коли вони думають займо.

У простоті та щирій наівности — вся сила повісти Самчука. На неї складаються все ще акцесуари наших старих побутових повістей: вечерниці та сходини з танцями та співами, пиятика, хліборобські клопоти з описами сільської природи. Хвилинами маємо враження, що на Волині від віків нічого не змінилося. Може воно так і є в дійсности. Ще більше: все суспільно-політичне тло у Самчука зовсім неприкметне для Волині. Все це моглоб діятися в будьякому галицькому селі.

Ідея твору протиставити старе покоління селян привязаних до землі і молоде, що урбанізується чи хоче внести у село подих великих ідей — розбита на низку картин — відорваних, мало скоординованих. В одному місці ця ідея передана дуже характеристичними рефлексіями: „Але куди йти? Як? На це не дає ніхто відповіді. Ні рідні поля зі своєю вічною красою, ні предки, що нікуди не ходили — тут родились, жили й тут лишили могили, ані живі люди, що оточують Володька. Він тільки чує, що мусить іти. Чує навкруги себе якесь коло, якусь межу, що її мусить переступити. Треба вирватися тільки звідси, з цього ось місця, з цього села. А там вже знов віднайде свою дорогу"...

Коли йде про те, щоб передати настрій тупцювання на одному місці, сірої одноманітности, безвиглядности деяких починів, то „Батько і син" передають його дуже добре. В цьому вони згоджуються з нашим неодним давним побутовим твором, який відтворював кривду та злидні страшенно сіро. Але такий малюнок тягне за собою невідкличо нудьгу. Третій том „Волині" Самчука томить читача своєю сірною після двох попередніх, мало ріжних від нього. Автор не проявив у трильоґії відповідної сили уяви, потрібної на такий широкий задум, який мимохіть мусить читачеві нагадувати Реймонтових „Мужиків" або Гамсунове „Благословенство Землі". Доречі, з нагоди появи повного перекладу „Мужиків" на англійську мову цього місяця, англ. критик Джон Бреф. стверджує, що там „неодин діяльоґ — старомодного подиху".

Порівняння тут зайві. Кожний автор дає те, що притаєне у спромогах його таланту. Самчук робить добре, коли вживає звичайних буденних слів і змальовує дрібні, наївні картини. На жаль у своїй простоті він завертає інколи до такого примітиву, що важко говорити про індивідуальний стиль автора. Нпр.:

„Над вечір Володько пішов до Левинських. На Різдво приїхав Олег. Роман знову розносився з випивкою. Має якесь там вино. Приїхав Лінкерт. Випити необхідно. Володько не мав наміру входити в те товариство, але до нього привязався Роман і той погодився. Не було де випити. Пригадали Глібову кімнату в школі. Пана Гліба не було дома. Він пішов відвідати учительку в Башківцях. Ключа від кімнати мала матушка. Роман попросив Олега, щоб він дістав ключа. Олег дістав. Пішли до школи. Олег, Роман, Володько, Лінкерт і Саша. Сіли біля маленького столику. Випили..."

Так пишемо, коли квапимося — у листах. Такий „телеграмний стиль" безосновний, знебарвлений і не дає змоги змалювати тла ні подати характеристики осіб. А 3-томова велика повість вимагає конче композиції, розкладення дії, цілої галерії або бодай кількох виразно зарисованих типів. Син із „Батька і сина" — мало цікавий; батько цікавіший у попередніх томах.

Та все це хиби, що є вислідом широкого пляну понад сили молодого автора. Ці хиби не змінюють факту, що „Волинь" не можна міряти ліктем наших інших повістей за останній рік із багато скромнішою метою, теж у композиції дуже слабих і багато менше дозрілих від твору Самчука, що займає між ними перше місце.

м. р.

Літературна бібліотека для школи.

Львівське видавництво „Ізмараґд" почало літер. бібліотеку, що має за мету постачити школі та ширшій громаді деякі кращі твори нашого і чужого письменства. На перші випуски припали Байрона „Мазепа" у перекладі Д. Загула, розвідки М. Зерова про Котляревського, Квітку та Куліша, Корнеля „Сид" у переклад. М. Рильського, Айсхиля „Прикований Прометей", Мих. Івченка „Напоєні дні", Сковороди „Вибрані твори", „Сербські думи" у перекладі Старицького і Квітки „Перекотиполе". Кожний випуск має передмову та пояснення наших педагогів, літературознавців і перекладачів. Досі появилися чотири випуски: „Мазепа" і три студії відомого критика і київського професора Миколи Зерова про Котляревського, Квітку та Куліша.

Переклад „Мазепи" Загула не тільки вірний, але і справді поетичний, гідний оригіналу. Загул — великий майстер вірша, відомий перекладач Гайневої „Книги пісень".

Студії М. Зерова про Котляревського передруковані з його книжки „Нове українське письменство" з 1925. р. — книжки не тільки невідомої у нас, але що стала майже бібліографічною рідкістю. З ріжних доступних нам досі студій про Котляревського ніодна не мала такого широкого літературного тла, на якому повстала геніальна „Енеїда". Зеров подає прецікаві паралелі з російськими джерелами і як знавець клясичних архитворів показує нам Верґіліевий оригінал. У студії про Квітку критик звернув головну увагу на сентименталізм як своєрідну рису повістяра. Студія про поетичну діяльність Куліша взята із вступу до поезій Куліша виданих „Книгоспілкою". Індивідуальність та оригінальність Куліша змальовані тут на широкому тлі своєї доби.

Літературна хроніка.

ПОСЕРЕДНИК МІЖ ДРАМАТУРГОМ І ПУБЛИКОЮ

Один з англійських драматичних критиків Сідней Каррол звертає увагу у статті поміщеній цього тижня, на велику ролю одної особи в театрі, про яку мало знає публика і недосвідчені автори пес. Ця особа — „драматичний агент" — посередник між незнаними песами і директорами театрів. Навіть коли хто напише першорядну песу, мусить найти для неї першорядного агента, коли хоче запевнити їй відповідний успіх на сцені і в касі. В Англії, в Америці, Франції та Німеччині істнують віддавна театральні агенції, куди автори посилають свої песи. В цих агенціях спеціялісти вже на перший погляд можуть ствердити факт, що більшість авторів-початківців пише песи або за короткі або за довгі. Пересічно песа повинна мати яких 106 сторінок друку. Не директори театрів та їх секретарі, а драматичні агенти перечитують постійно рукописи пес, шукаючи між ними таких, які моглиб „піти" і „зробити касу", чи навіть стати літературною сенсацією. Драматичні агенти це люди зі спеціяльною літературною та фаховою театральною освітою, які можуть авторам давати рівні ради, що зробити з песою з деякими хибами, як її виправити. Коли агент вибрав уже песу, порозумівшися з автором, тоді він починає підшукувати для неї відповідний театр чи пан директора та режисера, щоб вони хотіли і вміли її якнайкраще поставити. Йде тут часто не тільки про матеріяльну сторінку, але і літературну. Для цього агент мусить знати добре відносини в театральному світі і мати особисті зв'язки. Автори, що щойно здобувають собі імя або такі, що не мають купецького хисту, звичайно залишають свому агентові всі заходи, щоб він порозумівся з директором театру і списав з ним умову. Від купецького хисту агента та його критичного таланту залежить, який успіх може мати песа на сцені, де йде вперше і на інших сценах, у краю та на чужині. Ясно, що агент може залежно від успіху песи заробляти дуже багато в міру того, як песа втримується в репертуарі. Є автори, які після успішних дебютів, завдяки свому агентові, довіряють йому надалі дальші свої песи і роблять його своїм генеральним уповноваженим, адвокатом і головно: довіреним критиком, якого рад слухають.

НОВІ ФРАНЦУСЬКІ ПОВІСТИ З ЖИТТЯ ПРОВІНЦІЇ.

Три нові французькі повісти трьох відомих письменників узяли за сюжет життя провінції. Недавно вибраний член Французької Академії Едмон Жалю, відомий повістяр, новеліст і критик, дав повість „Заблукана". Ця повість добре передумана, побудована так, щоб читач мусів увесь час шукати розвязки таємниці нерозвязаної справи, мусів ознайомитися за раз-у-раз новими діючими особами та середовищем, на тлі якого вони виступають. Дія йде у старому замку на селі біля Екс у Провансі. Старий чудак маркіз Суфрен, колишній кавалерійський старшина, тримає там у заперті свою доньку Александру. Випадково до замку приїжджає молодий історик Гельбер, що хоче переглянути документи звязані з історією замку та його власників. Гельбер помагає молодій дівчині втекти із замку. Вона приїжджає до Парижа. Аж тут виявляється, що дівчина — божевільна й вона топиться. Чесний історик має докори совісти: чому він пішов за таким романтичним поривом; він розуміє (вже запізно) чудацтво батька загиненої дівчини. Довкола цієї простої історії автор зумів відтворити з великим талантом романтичну атмосферу замку і від неї перейти до дуже реальних образів, які єднають фантазію із життєвою правдою. Повість написана в дусі деяких творів Барбея д' Оревіллі, Шербульє або з сучасних Пера Бенуа в його „Кенігсмарк", подібної своїм сюжетом.

Моріс Женевоа, колишній лавреат Гонкурів (за передвоєнного „Раболіо") дає третій том своєї серії під загальним заголовком „Чоловік та його життя". Повість називається „Бернард". Її герой син директора фабрики Шамбарно, не скінчивши політехніки, йде на практику до свого батька. Автор змальовує конфлікт між батьком і сином. Це трагічний конфлікт двох поколінь з зовсім різним підходом до життя: з одного боку атмосфера щоденної праці та традиційного обовязку, з другого індивідуальні пориви. Атмосфера фабрики, родини та природи передана з великим знанням і простотою.

Зовсім інший характер має повість Марселя Еме „Гюстален", що теж протиставляє батька синові, змальовуючи принади великоміського життя та сільську ідилію. „Міський шур" приїжджає у відвідини до пільного шура. Професор Жуке, 70-літній історик, спеціяліст від писемізму, втікає у свої рідні гори. Автор змальовує дрібні події родинного та сільського життя з великою фантазією та гумором. Еме має хист вести діялог і насолоджується самою обсервацією осіб, за якими стежить.

ЦЕЗАР З КОМЕНТАРЯМИ НАПОЛЕОНА.

У Парижі продали на ліцитації примірник „Коментарів" Цезаря із записками Наполеона, який мав його на острові св. Олени. За цю рідку книжку заплатили 73.000 франків.

Сторінка без політики.

Смертні кари на звірят у давнину.

Один великий ілюстрований магазин-журнал, який виходить в Осльо, помістив цікаву статтю про смертні кари, що їх виконували в давнину над звірятами.

Прецікаво написана стаття виказує, що в давнину карали смертю не лиш людей за злочини, але карали теж і звірят, які чимнебудь провинилися перед своїми панами-людьми.

У місті Льонгвілі в 1465. р. радив суд над злочином кітки, яка сіла на сплячу тримісячну дитину і спричинила таким чином смерть немовлити. Суд довго застановлявся над тою справою і вкінці прийшов до висновку, що в сидженні кітки на дитині скриваються без сумніву прикмети вбивства з премедитацією і засудив кітку на кару смерти. І справді чергового дня виконали на кітці присуд суду й повісили її на шибениці.

Приблизно сто літ пізніше високий суд у Мідельбургу займався справою буйного бичка, який „надто сильним ударом спричинив смерть молодої дівчини". І в цім випадку бичка признали злочинцем і засудили на кару смерти. Присуд виконали в той спосіб, що бичкові відрізали голову і застромивши її відтак на довжезній тичці обносили по місті як „жахливий приклад для всіх інших бичків". Мясо засудженого роздали між найбідніших мешканців міста.

В 1480. р. мусіла на шафоті положити голову свиня, яка напала на малого хлопця й так його поранила, що він по кількох годинах помер. Перед останньою дорогою свиню прибрали в найріжнородніші прикраси. Підчас виконання присуду зібралася на ринку непроглядна юрба народу, яка хотіла побачити як відлетить свинська голова під катівським топором. Кат приїхав на місце страчення на високім коні. Одначе стаття не подає, що сталося опісля з мясом засудженої свині, чи її теж роздали між убогих, чи її ковбасами поділився таки високий міський суд.

Забобонність як причина розводу.

Жінка париського фабриканта шкла Ляконта внесла до суду розводову скаргу, мотивуючи її тим, що безмежна забобонність мужа робить сімейне життя просто нестерпним.

Своє життя реґулює Лякснт ріжними дивоглядними приписами і стосує його до ріжних явищ. Коли нпр. під столом розсиплеться сіль, то він попадає у справжню розпуку і він починає негайно приговорювати та замовляти, щоб вимннути нещастя.

Кожного місяця 7. і 13. фабрикант замикається у своїй кімнаті й витягнути його з неї просто неможливо. Коли дорогу перебіжить йому чорний кіт — а Париж як відомо любується в чорних котах — то Ляконт вертається домів, хочби його ждали незнати які важні діла. Того дня він уже зовсім не виходить із дому, побоючись, щоб йому не трапилося якесь лихо.

Кожна пятниця, що має дату 13-го — це для нього день безмежних терпінь. Він тоді всього боїться. Його перестрах і побоювання тримають усіх домашніх увесь час у безмежній нервовій напрузі.

Пять літ жінка терпіла таке життя, одначе більше терпіти не стало вже їй сил. Вона покинула мужа і поробила заходи, щоб дістати розвід. І справді розправа відбулася в цивільному суді.

Перед судом Ляконт потвердив усе те, що жінка подала в жалобі. Від дитячих літ він безмежно забобонний, не добачує в тому нічого злого й не має найменшої охоти позбуватися привичок, що стали вже його другою вдачю.

Суд станув на становищі, що годі полагодити забобонність Лякснта з подружнім життям і дав подружжю розвід.

——о——

Коли професорові щезнуть черевики.

На залізничому двірці в Дуранго (Мексик) трапилася перед кількома днями комічна пригода. Героєм цілої пригоди був один із подорожніх, професор, якому щезли черевики.

Коли ранішній експрес затримався згідно в пляном у Дуранго, ніхто з пасажирів спального возу не міг висісти, лиш мусів передтим піддати свої клунки й валізки основній ревізії залізничої прислуги. Один із пасажирів, а саме професор Хуанес із Санта Розалія повідомив обслугу поїзду, що йому щезли черевики. Їх украв мабуть якийсь злодій, що ще находився у вагоні.

Заява професора Хуанеса викликала в поїзді величезне враження і загальні протести. Всі почали обшукувати свої клунки, прислуга заглядала в найменший кутик — даремне. Черевиків ніде не було і злодій міг їх лиш взути на себе. На стації перевели серед пасажирів основну ревізію, перевернули ще раз усі валізки догори коренем — але черевиків таки не знайшли.

Раптом одному з урядовців прийшла до голови думка, запитати професора Хуанеса, де він поклав свої черевики.

На це він дістав просту відповідь:

— Перед дверима.

Ця відповідь викликала серед пасажирів справжні сальви сміху. Тепер усім ясно стало, де професор повинен шукати своїх черевиків. Десь на залізничому насипі, де він їх крізь двері „поставив".

По півгодинним спізненні експрес поїхав далі, але без професора Хуанеса, якому всі пасажири стали так допікати, що він рішився їхати іншим поїздом. Очевидно мусів передтим купити собі в Дуранго нові черевики.

——о——

Дивоглядні реклями книжок.

Реклама — це головний живчик торговлі. Тому не диво, що всюди вживають найріжнородніших засобів реклями, щоб знайти якнайбільшу скількість покупців. Очевидно, книжки теж потребують реклями, іноді навіть більшої, як інші товари. Реклями бувають нераз дуже ріжноманітні і оригінальні, але реклями деяких книжок нпр. в Англії бувають направду дивоглядні.

Недавно появилися книжки, що їх не тільки можна читати, але і слухати. До книжки долучені грамофонові плити, які можна награвати і вислухувати. Появилася теж в Англії кримінальна повість із залученою касетою, в якій були всі потрібні акцесорії до розвязки цілої історії. Одначе рекорди реклями побила інша англійська „книжка — бомбонєрка" п. з. „Стенографія і любов". Цю книжку переклали на данську мову і видали її у формі коробки чоколядок. Книжка викликала величезне зацікавлення і має величезний успіх по думці засади, що „любов іде крізь шлунок". Видно, що й любов до книжки треба іноді викликувати за поміччю шлунка. У нас такі книжки мали би мабуть таки найбільший успіх.

——о——

Чого король не може дати.

Одного дня король Фрідрих Великий приїхав був до якогось шлеського містечка. Тоді падав такий зливний дощ, що ринок містечка творив одно велике озеро. А що на ринку був камінистий ґрунт і вода не всякала, то міське населення починало вже лякатися повені. Король задержався в місті з цілим почотом і велів негайно покликати до себе посадника міста, який був незвичайно проворною людиною.

Король запитав посадника.

— Що коштували би уладження, які не допускалиб до цього, щоб вода заливала містечко.

— Дві години сонця й більше нічого — відповів посадник.

— На жаль, цього не можу вам дати — відповів король і засміявшися відїхав із своїм почотом.

„Начальство краще знає".

Главбух (на людську мову): головний книговод із саратівської контори Комлісосплаву вбіг до кабінету директора і застиг перед ним у театральній позі, пустивши руки „по швам".

— Позвольте, товаришу директоре, ущипнути вас — сказав главбух

— Щипайте — погодився спантеличений директор. (Він уже давно перестав усьому дивуватися.)

Главбух ущипнув директора.

— А тепер позвольте поцілувати вас — далі говорив главбух.

— Цілуйте — сказав директор

Після того главбух дав директорові телеґраму. В телеґрамі стояло чорне на білому, щоб місцева філія банку видала конторі Комлісосплаву 5.000 рублів на... похорони директора.

„Покійник" і главбух почали думати над тим, яким чином дістати ці гроші.

— Піду до банку — сказав главбух. — Хай там посміють лиш не видати грошей!...

Главбух банку збаранів, побачивши телеґраму. З телеґрами ясно виходило, що директор умер, хоч він справді живе і потребує грошей на похорон.

— Начальство краще знає, — рішив він укінці і видав гроші.

(„Финансовая Газета").

——о——

Два приятелі.

Були два приятелі, ніби Максим і Клим. Разом до бюра ходили, разом працювали, разом відпочивали. І разом вони врадили, що треба зі своїх платень щось на гіршу годину щадити. Разом мріяли про власний дім... І почали щадити — а по десяти роках разом, як і годиться приятелям, рішили собі доми побудувати. Обидва вийняли з банку свої ощадности, однакові суми, щось по вісім тисяч, і стали будувати такі самі доми. Та як одному, так другому не стало на викінчення дому. Та вони не журилися.

— Пожичимо собі решту в банку, в якім ми щадили! — сказали вони собі.

Та тут показалося, що у своїй дружбі вони не все були „разом"... Бо коли один із них скоро докінчив свій дім, то другий далі ходив зажурений і не міг його докінчити...

— Чомуж ти не кінчиш будови? — запитав одного разу приятеля щасливіший.

— Не хотять мені пожичити потрібної готівки! — сказав той.

— А чомуж мені пожичили? — питає щасливий приятель.

— Видно, що твій банк прихильніший.

— А деж ти щадив? Бо я щадив в українському банку і вони мені зараз дожичили.

— А я, на жаль, щадив у чужому й тепер не хотять мені дожичити, бо я — „не свій".

— Піди до якогось нашого банку, може...

— Я був уже і в нашім, але сказали, що не можуть мені пожичити, бо я в них не щадив, тільки в чужих... І їх правда. Це мені наука на майбутнє...

І мусів бідолаха другий раз пожичати десь небудь на лихварські проценти... нарікаючи на свій нерозум.

ВЕСЕЛЕ.

„ПЕХ".

— Марусю, сьогодні пополудні мусиш піти зі мною конче на метч. Скажи просто свому шефові, що твоя тітка померла.

— О, воно буде важче... Я працюю в мого дядька.

„ВПАВ".

Петро і Павло зустрінулися на маскових вечерницях. Петро питається Павла:

— Хто це, ота стара погана палуба?

— Алеж ти впав, — регочеться Павло — цеж моя жінка.

— Я впав? Ні, то ти в такім випадку впав! — відповідає Петро.

НЕЗЛЕ ВЕДЕТЬСЯ.

— Я чула, що ваша дочка вийшла замуж. Якже їй ведеться?

— О, дякую, зовсім добре. Одно мене трохи журить: вона не може стерпіти свого чоловіка, але це дрібниця. Таке буває в кожнім подружжі.

ДВЕРНИК У ЛІКАРЯ

Дверник пішов до зубного лікаря

— Котрий зуб вас болить?

Дверник: На першім поверсі, лівий коридор, третій із права, як ви входите.

Не треба було довго чекати...

ВИСТУП ПРОФ. АВГУСТА ЦІРГОФЕРА.

Варшава, 14. березня.

Недавня невдача проф. Ромера на варшавському терені, про яку ми інформували, передаючи водночас курсуючий по Варшаві здогад дотично нового демонстраційного паломництва деяких львовян з протиукраїнськими рефератами до столиці, дала швидше, ніж цього можна буя сподіватися, неочікуваний відгук. Такого не сподівався хіба сам професор-українофоб.

Саме у вівторок 8. ц. м. появилася в сотому (ювилейному) числі „Нової Правди" — органі ˮалера і „Фронту Морж" довга й каламутна стаття п. Ромера, в якій він висловив своє приґнічення з приводу пятигодинної тяжкої дискусії у Варшаві, що на неї — як пише — „ставілсен хори і зненкани". З цілої статті бе сум, огірчення і страх перед зміною дотеперішнього польського курсу супроти українців.

Та цей песимізм старого ендецького діяча був уже надто переборщений. Ще з протиукраїнським курсом у Галичині не є так зле, щоб самі лідери тої течії мали зневірюватись. П. Ромер має вже своїх наслідників та учнів.

У вівторок 8 ц. м. трибув зі Львова до Варшави проф. університету **д-р Авґуст Ціргофер**, щоб на спеціяльне запрошення **„Т-ва Розвою Східних Земель", „Кола Львовян" і „Приятелів Львова"** виступити на річних загальних зборах дійсних членів **К. Л. і П. Л.** з відчитом на тему: **„Роля південно східних земель у незалежній Річипосполитій".**

Подамо звязкий звіт з того цікавого відчиту, що відбувся у великій салі офіцерського ґарнізонового касина при Алеях Шуха.

На салю прибуло к. 50 осіб, майже виключно з наукового і високого урядничого світу. Молоді не було. Відкрив збори **ґенерал Літвіновіч**, що запрошуючи прелеґента на катедру, підкреслив особливу, актуальну вагу реферату.

Проф. Ціргофер промовляв (на підставі тексту) поважно і розмірно недовго. Головні думки його відчиту такі:

Держава складається з двох головних чинників: території та населення. Страти в людях можна завжди відробити; відобрати страчену територію — далеко важче. Польща має особливе ґеополітичне положення. Звернув на це увагу ще Ратцель у 1897 р., а найкраще сформулував вагу того факту проф. Ромер. (Прелеґент цілий час з пієтизмом оперує даними того вченого).

Европа поділена трьома межиморями, ніби трьома помостами. За лінії тих помостів тріває майже постійна боротьба. Пясти, стративши півд.-східну мархію (?), втратили лінію помосту Балтікум—Чорноморе, що й задержало розвій Польщі. Втрата перемиської брами уможливила напади чужих орд. Ягайлонська політика чимраз більше реалізувала опановування межиморя. Люблинська унія 1569 р. розброїла другого партнера у тій боротьбі — Литву. До Чорного Моря не дійшла Польща ніколи з огляду на істнування дикого поля.

Сьогодні на околиці Львова припадає половина дороги між двома морями. Львів — це — центральний етап між ними. Посідання цього міста рішає про панування на цілому помості, навіть тоді, коли його не мають в руках.

Нічого дивного — говорив прелеґент —, що за Львів ведеться постійна боротьба. Тут прелеґент вичислив усіх аматорів на город Льва, поминувши українців, і говорив далі:

У Польщі маємо три коридори: поморський, виленський і **півд.-східний**, або **подільсько-покутський**. Цей третій коридор має величезне оборонне значіння, що й доказав 1920 р. Під стратеґічним оглядом можна його порівнювати лише з анальоґічним трансбалканським коридором, за який вибухла світова війна.

Ціла східна польська границя — як слушно зауважив проф. Ромер — спирається на трьох півд.-східних воєвідствах (завдяки цьому у світовій війні фронт на цій лінії вдержався 13. місяців!).

З черги прелеґент розглядав інші вартости цих земель. Півд.-східні воєвідства — це 16% загальної території польської держави і понад 19% населення (число поляків: 13,3% у відношенні до загалу поляків). Про культурну вагу тих земель свідчить домінуюче число друкованих видань — 31,1% загалу. Під економічним оглядом (нафта, земні ґази, пшениця, кукуруза), ті землі не мають собі в державі рівних.

Держава занедбала цю територію під **комунікаційним оглядом.** На 1687 км. залізничних ліній, збудованих у рр. 1921-26, на простір Сх. Галичини припадає **лише 5 км. (!)**

Нічого дивного, що такі преважні стратеґічно і економічно землі є предметом атаків ззовні і внутрі. Добра армія зможе завжди оборонити їх від зовнішнього ворга. Зате польська суспільність не доцінює як слід **внутрішнього ворога, себто українців** (прелеґент цілий час уживав слова: русини) і **жидів.** Події останніх тижнів вказують на те, що український елемент постійно активізується в ненависті до поляків. Жидів треба викинути з міст і давати на їх місце поляків-кольоністів із заходу, бо — як дотепер — їх місце займають українці.

Є ще чейже 200.000 гектарів безлісної парцеляційної землі; її треба **заселити поляками. Тільки польонізація села й міста плянована, широка і масова забезпечить цю територію для Польщі.**

Після відчиту відбулися замкнуті збори „Кола львовян". Як видно з зацитованого, проф. Ціргофер не сказав у висновках нічого нового, але його виступ та особи орґанізаторів того відчиту дозволяють багато-багато думати. Проф. **Ромер не має чому зневірюватись...** **Гром.**

КОЛИ БУДЕ ТОМУ КІНЕЦЬ?

Як відбувається душехватство греко-католиків у селі Дубні, пов. Ланцут

Не прогомоніла ще справа масового душехватства з православними українцями у Гринках та в інших місцевостях на Волині, а вже дістаємо вістки про подібну акцію, спрямовану на перетягання греко-католиків на римо-католицький обряд на наших західних окраїнах. Про село Дубрівку та його околицю ми вже писали. Тепер згадаємо про село Дубно в лежайському деканаті, де провід в акції перетягання наших людей на римо-кат. обряд веде декан з Лежайська кс. Брода зі своїм сотрудником при сильній допомозі ланцутського староства.

Акція з душехватством у Дубні тягнеться вже від 4-ох років. Але щойно тепер прибрала вона найбільше на силі. Кс. Брода поставив собі мабуть за головну ціль свого життя перетягнути греко-католиків зі села Дубна, пов. Ланцут, на римо-католицький обряд. Але всі заходи цього „архикатолицького" душпастиря розбились супроти однодушної постави українського населення в Дубні. Тоді міцний мур однодушного становища греко-католиків с. Дубна почало надщерблювати ланцутське староство. Воно зажадало спершу (1934) від гр.-кат. пароха с. Дубна, щоб надіслав йому метрики дітей у шкільному віці. О. парох виявив старостві, що всі діти у шкільному віці охрещені згідно з постановами закону з 25. травня 1868 р. та на виразне домагання їхніх батьків — у греко-католицькому обряді. У відповідь на це старостово вислало свого урядовця, який зробив відписи з метрик шкільних дітей, а о. пароха покарало гривною в сумі 20 зол. Пішов рекурс до воєвідства, але він до нині неполагоджений. На інтервенцію у воєвідстві відповіли, що цю справу розглянуть і притягнуть до відповідальности старостово в Ланцуті.

Тимчасом у 1935 р. ланцутське старостово знову надіслало домагання до о. пароха, щоб прислав метрики 7-ох шкільних дітей. І знову не помогли ніякі виснення, ні навіть протоколи батьків, що їх діти охрещено в церкві виключно на їх домагання. Тоді пішов другий рекурс до воєвідства, але на нього ще до нині нема відповіди, хоч від того часу вже минули три роки з гаком.

Тепер, при кінці лютого і з початком березня ц.р., о. парох дістав черговий наказ надіслати 4 метрики дітей у шкільному віці і 40 метрик старших людей у віці 20—70 років, бо — мовляв — це „зрущені поляци", яких охрещено в церкві і походять „в першей лінії з ойцув обжондку жимско-католіцкего". Це домагання ланцутського старостова викликало велике схвилювання в селі. Обурені люди, що їх метрик домагається старостово від о. пароха, вислали негайно протест до старостова, воєвідства та міністерства з рішучою та однодушною заявою, що мають незломну волю витревати у своїй прадідній вірі та при греко-католицькім обряді своїх батьків і не дозволять, щоб їм хтонебудь накидав [illegible] римо-католицький обряд.

Отже справа дійсно поважна, бо українське населення с. Дубна обурене до живого, що його [illegible] перетягають на римо-католицький обряд, а їх дітей, проти волі батьків, приневолюють ходити на римо-кат. релігію. Населення тимбільше огірчене, що всякі його заходи у ланцутськім старостві, щоб воно залишило його у спокою [illegible] не мають ніякого успіху.

Шож на цю акцію масового душехватства гр.-кат. населення в Дубні [illegible] скажуть компетентні чинники? Чи видадуть вони відповідні доручення адміністраційній владі, щоб [illegible] українського населення?

Одночасно цією справою повинна занятися пильно УПР, та інтервеніювати де слід, щоб не дійшло до ніяких інцидентів на релігійному тлі, до яких може дійти дуже легко, бо українське населення в Дубні обурене цією акцією до краю.

—o—

Промова Гітлера у Райхстаґу.

На вчорашньому засіданні райхстаґу Гітлер виголосив промову, в якій підкреслив, що німецький нарід щойно тепер вспів утворити свою національну державу, в чому дотепер перешкоджували йому династичні амбіції та реліґійні ріжниці.

Він пригадав, що у Берхтесґаден остеріг Шушніґа востаннє. Тимчасом Шушніґ наказав перевести плебісцит, який був замахом не лише на умову в Берхтесґаден, але й на німецький нарід.

Свою промову закінчив Гітлер закликом до німецького народу до участи у плебісциті 10. квітня. У своїй промові Гітлер заатакував демократичні держави та висловив признання для держав, що виявили зрозуміння для Німеччини: для Польщі, Мадярщини, Юґославії та в першу чергу для Італії. Німеччина ніколи того не забуде Італії; кордон на Бреннері буде непорушний.

АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД У ВІДНІ.

Намісник Австрії Зайс Інкварт прилетів до Берліна, куди вже давніше приїхали деякі члени австрійського краєвого уряду. Вони взяли участь у засіданні райхстаґу.

ПОСЛИ ПЕРЕЇЗДЯТЬ З ВІДНЯ ДО БУДАПЕШТУ.

Посли Голяндії, Швайцарії, Швеції та Японії у Відні були рівночасно акредитовані при мадярському уряді. Тепер усі вони переїздять до Будапешту.

Анґлійська преса про напад на Митрополита.

„Теблет" з 12. березня подає за українською пресою вістку про напад посла Войцеховського на Митрополита Шептицького. Вичисливши закиди пос. Войцеховського, подає „Теблет" повний текст відповіди посла В. Целевича.

В томуж числі „Теблет"-а подано також вістки про події в Гриньках, разом із поясненням про прикордонну смугу в Польщі та про закони, які обовязують у тій смузі.

(УКБЮРО, Льондон.)

Перу зірвало взаємини з червоною Еспанією.

Як подають з Ліми, перувіянський уряд зірвав дипльоматичні взаємини з червоним еспанським урядом.

СТАНОВИЩЕ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Американський державний секретар заявив, що Злучені Держави не покинуть невтральности. Коли йде про Еспанію, Америка ввела в життя закон про невтральність, згідно з ініціятивою 26-ох европейських держав. Колиб европейські держави закинули політику неінтервенції супроти Еспанії, Америка припинилаб закон про невтральність.

У цій справі йшли розмови з еспанським амбасадором де льос Ріос.

1.300 УБИТИХ І 2.000 РАНЕНИХ У БАРСЕЛЬОНІ.

За минулих 24 години національні літаки 12 разів бомбардували Барсельону.

Жертви бомбардування оцінювали первісно на 650 убитих і 1.100 ранених, але Райтер подає, що серед руїн міста найдено 1.300 убитих і 2.000 ранених.

Щасливий початок анґльо-італійських переговорів.

У пятницю пополудні мін. Чіяно приняв британського амбасадора та шефа південно-европейського департаменту бретійського міністерства закордонних справ, і говорив з ними годину.

Райтер стверджує, що підчас цієї вступної анґльо-італійської розмови осягнено поважні успіхи.

АНҐЛЬО-ІТАЛІЙСЬКІ ЕКНОМІЧНІ ДОГОВОРИ.

У пятницю підписали в Льондоні два анґльо-італійські договори: клерінґовий та економічний. Вони заступають договори, підписані 6. листопада 1936. р.

Мексиканський уряд вивласнив закордонні нафтові т-ва.

Президент Мексику Карденас заявив на засіданні ради міністрів, що держава переймає на власність закордонні товариства, які експльоатують копальні нафти у Мексику, бо вони доводили до постійних конфліктів з робітниками.

Мексиканський банк завісив аж до відкликання всі трансакції в золоті та в чужих валютах.

По широкому світі.

В індійському місті Аллаґабаді дійшло до сутичок між індусами й мусулманами; 12 осіб убито, 200 ранено. Влада проголосила стан облоги.

Бразилійська поліція арештувала понад 1030 членів організації „зелених сорочок", що підготовляли замах на президента і міністрів. За провідником змовників шукають.

Французький і американський уряд приняв з великою резервою совітський проект міжнародньої конференції без участи тотальних держав.

Б. румунський премієр Ґоґа вернувся до Румунії.

З нових видань.

О. Теодозій Лежогубський: ПРОПОВІДИ ТА ПРОМОВИ. Посмертне видання. Том I. Випуск I. З передмовою о. прал. Леонтія Куницького. Видавництво Чина Св. Василія Великого, Жовква 1938. Стор. XI + 151 + 1 портрет, форм. 8°.

Видавництво ОО. Василіян у Жовкві приступило до видання проповідничих творів покол. Теодозія Лежогубського, яких перший випуск появився на днях (проповіди на неділі та рухомі свята). Хто був о. Лежогубський, хіба не треба пояснити; знала його двадцять літ тому ціла Галичина під одною назвою — „Золотоустого". Бо й дійсно — це був найкращий проповідник нашої церковної провінції напередодні та в часі світової війни!

Не було важнішого релігійно-церковного чи національного торжества, на якім найкращою частиною не булоб золоте слово о. Теодозія. Його слова приковували до себе тисячі слухачів та викликували правдивий ентузіязм; його сердешні науки для молоді є до нині в памяті вже дорослих людей і неодин завдячує їм свій релігійний світогляд.

На проповідничу спадщину о. Лежогубського зложилася збірка проповідей до народу на неділі та рухомі свята в числі 33, як також 14 наук на нерухомі свята. Головна риса їх: богате використання св. Письма, того відвічного джерела християнської мудрости.

О. Лежогубський був великим знавцем людської душі і таким знаменитим реколектантом для народу та шкільної молоді. З тої ділянки його праці лишилися 4 циклі страстних проповідей, по дві для народу й молоді — разом 21 наук.

Замкнений цикль екзорт-наук для шкільної молоді на цілий шкільний рік у числі 46 такого знавця молодечої душі, як о. Лежогубський, то неоцінене „вадемекум" для кожного душпастиря, що працює над вихованням молоді.

Проповідничу спадщину о. Лежогубського закінчує збірка надгробних слів (10), проповідей та промов (22) з нагоди усіх важніших подій нашого церковного та національного життя у двох перших десятиліттях нашого століття. Стрічаємо там прощальні слова таким діячам, як Евг. Олесницькому, Ан. Вахнянинові й ін. та проповіди на поворот Митрополита з неволі, з нагоди Берестейського Мира і т. д. Це вже справдішнє відтворення нашої недавньої церковної та національної історії!

Цілість залишених і збережених проповідей та промов о. Лежогубського дасть яких 740 сторін друку. Виданий щойно I. том дає запоруку, що цілість буде дуже поважним вкладом у нашу проповідницьку літературу.

НОВИНКИ.

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— ПЛАТІТЬ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ! ПРИСИЛАЙТЕ ЗАЛЕГЛОСТИ! Ш. Передплатників просимо вирівняти залеглости, бо стримаємо висилку часопису! Присилайте точно щомісячну передплату, бо інакше не дістанете книжки з щомісячної Бібліотеки „Діла"! Наш часопис найдешевший, бо крім 10-ти сторінок найкращої щоденної газети та 16-ти сторінок під неділю, — даємо точним передплатникам щомісяця додатково одну прегарну і вартісну книжку величиною від 10—15 аркушів друку. Точний передплатник „Діла" складає за рік Бібліотеку „Діла" з 12 томів.

— Веснянок, угрів, акни, всяких дефектів шкіри, позбудетеся, пані, в Інституті „Космо", Миколая 7. 143

— Громадяни, хочете мати свій першорядний ресторан у Львові, ходіть до Михайла Шпака, Ринок 11. 633

— Тисяча книжок і нот по знижених цінах лише до 31. березня. Докладні катальоги висилає даром Книгарня Шевченка, Львів, Ринок 10.

— Секція Торговельної Молоді при СУК у Львові влаштовує 27. березня ц. р. в год. ... Шевченківський Концерт в малій салі ...

— Позір Львівщина! Д-р ... лікар віденських клінік у ... ординує у всіх зворобах, спеціяльно ... серця, легенів, шлунка, дітей. Перевітлює ... Ґеном.

— **Комунікат Ради „ТОПІЖ-у.** Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові на свому засіданні 13. III. 1938. р. прийняла у дійсні члени Ілька Борщака (Париж) і Володимира Островського (Луцьк); у членикандидати Уляну Старосольську й Євгена Іванцова.

— **Комітет ювилею Академічної гімназії у Львові** пригадує, що ширші сходини колишніх учнів, абітурієнтів і вчителів відбудуться в понеділок 21. березня в год. 6. попол. у салі „Української Бесіди" у Львові.

— **Буджетування коштів.** Реферат на цю тему відбудеться в понеділок 21. ц. м. в год. 7. веч. у викладовій салі РСУК вул. Технічна 1., II. пов. Слухачі принесуть зі собою папір і приладдя до писання. **Секція Книговодів** при „СУПРУГА" у Львові.

— **Нагла смерть архидекана Лещишина підчас похорону о. Гаджеги.** Після похорону о. д-ра Василя Гаджеги в Ужгороді помер нагло на удар серця о. Михайло Лещишин, мукачівський архидекан, який прожив 57 літ.

— **З радія.** Радіостація у Софії передаватиме в суботу, 26. березня авдицію в честь Тараса Шевченка. Початок в годині 19.05.

— **Чому українці у Львові вимирають?** Зі статистичних даних, що їх оголосив місячник „Львув в цифрах", виходить, що природний приріст у грудні м. р. осягнув ледви 4 особи. З 310 подруж, що їх заключено у грудні 1937 р., припадає аж 191 римо-кат., 106 жидів, 4 євангел. і ледви 9 греко-кат. Ця остання цифра вияснює нам якнайкраще, чому українці у Львові вимирають.

— **Трівога серед вкладчиків.** Дрібні щадниці занепокоїлись із приводу воєнних алярмів. Перед деякими польськими банками появились у пятницю і суботу черги людей, що бажали забрати свої ощадности. Банки сповняли без труднощів бажання вкладчиків. Як довідуємося, громадяни, що складають свої ощадности в українських банках, зберегли повну рівновагу, так, що наші кредитові установи не відчули ніякої паніки, підсичуваної частиною польської преси. З жалем треба зазначити, що в чергах перед польськими банками можна було зустрінути і декого з українців, зпоміж тих, що ще мають більше довіря до польських кредитових установ, ніж до своїх рідних.

— **Львівська хроніка.** Минулої пятниці помер нагло 65-літній Самуель Гаммер на коридорі в поліцийних арештах. — Невідомі вломники забрали з крамнички з овочами і цукорками М. Сегаля при вул. Новознесінській ч. 39 чоколяду і тютюнові вироби на 400 зол., а з галантерійної крамниці М. Абрагамовича при вул. Городецькій ч. 101 більшу кількість галянтерії на 1.900 зол. — Я. Канись повідомила поліцію, що її б. наречений Владислав Бінасевич побив її в Личаківському парку та ще відгрожувався вбивством. — Управа м. Львова приверне трамвайну комунікацію ч. 5 від Гавриліївки до Головного двірця і ч. 11. від Стрийської рогачки до Головного двірця.

— **Два комуністичні процеси.** В Самборі скінчився минулої пятниці великий процес проти 12-ох підсудних за комуністичну діяльність у нафтовому басейні засудом 5-ох підсудних за приналежність до К.П.З.У. Суд засудив П. Койфмана на 9 років, Л. Гендля на 3 роки, А. Свірського на 5 років, Д. Гавзера на 6 років і А. Друкера на 8 років бозоглядної вязниці. — В Золочеві відбувся процес проти д-ра В. Кріліка, лікаря в Гаиняи, якого трибунал засудив на основі вердикту присяглих суддів на один рік вязниці за приналежність до К.П.З.У. Підсудного боронив адв. д-р Л. Ганкевич і д-р Струсевич.

— **„Завтра розстріляєте вашого Сталіна..."** Фінляндська преса подає подробиці виконання присуду 18-ох засуджених в останньому процесі. Всі засуджені, крім Крестінського, Бухаріна і Розенгольца заломилися психічно і благали помилування. Бухарін зберіг повну мовчанку і був зовсім спокійний. Колиж прийшла черга на Крестінського він крикнув: Підлі кати, нині мене тягнете на розстріл, але завтра будете розстрілювати вашого Сталіна.

— **Бандитизм у Манджу-ко зменшується.** Число бандитів, що в 1932 р. сягало в Манджу-ко 300.000 зменшилося тепер до 10.000. Бандитизм панував в Манджу-ко ввесь час від повстання цієї держави. Минулого року влада взяла до неволі 2.016 бандитів, вбила 11.881. В руки влади впало 5.217 крісів і 161.000 набоїв.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дві картини.

Перед війною було обмаль оригінальних образів по наших інтелігентських хатах. Десь хтось якийсь портрет, зроблений приятелем, десь хтось якийсь образ святого, подарований при нагоді малювання церкви, а тільки в дуже рідких випадках (і то в більшім місті!) краєвид котрогось із наших мистців.

Зате були незлі відбитки з добрих картин: „Вїзд Хмельницького" — Івасюка, „Гість із Запорожа" — Красицького, чи „Гагілки" — Труша.

Майже в кожній хаті здибали ви як не „Вїзд", то „Гостя" чи „Гагілки", а часто і всі три, на почеснім місці, над канапою в сальоні, у вишиванкових рямцях та ще з вишиваними рушниками.

Війна, а далі повоєнщина змінили неодно і в цьому напрямі. Часті вистави образів, відчити, статті створили нову моду: придбати до мешкання бодай кілька оригіналів. Почали цю моду передовсім львовяни з правдивими мистцями, а за ними пішла і провінція, де щоправда рідко попадався мистецький образ, а зате часто „ручно мальований" — з фабрики образів у Каліші. Але навіть і це був уже великий поступ, бо будив зацікавлення до образотворчого мистецтва.

В останніх часах, бачу, Галичина починає знову завертати до репродукцій. Це ще не булаб трагедія, бо добра репродукція завжди лішша, як ручно мальована образа божа, але...

Недавно був я на провінції в одного знайомого. Приїхавши звечора не мав ні змоги ні часу розглянутися по стінах хати. Щойно рано, при сніданні впало моє око на стінні прикраси.

— А це що таке? — питаю.

— Та це бачиш, з патріотизму купив. Приходить якийсь молодий чоловік, показує, хвалить, врешті заявляє, що в кожній правдиво-українській хаті повинен такий образ бути — що було робити... купив. А раз купив, то й повісив.

Приглянувся я до цього підручника патріотизму...

Один — це збір володарів української землі. Щож! — скаже кожний, річ дуже похвальна. Видають інші — повинні видати і ми. Певно, що так. Але інші роблять це трохи не так.

По перше: стараються за історичну (бодай приблизну) вірність, по друге: стараються за мистецьку вартість портретів, по третє: стараються не компромітувати своєї нації.

А тут!...

Правдиві володарі помішані з різними ватажками, а то й приватними людьми, що ніколи не мали претенсій на володарство. Є там і Володимир, і Ярослав Мудрий і Данило і... Ружинський, і Косинський, Тарас Бульба і Януш Острожський і хто що не хоче. А все це разом, поруч, та ще й з підписами: панував від року такого то до такого то".

Зле відбиті, ще гірше намальовані, а найгірше дібрані володарі і неволодарі України дивляться на вас непаристими очима, всміхаються покривленими обличчями і аж просяться, щоб їх сховати перед оком світа.

Ледви відірвав я очі від цього чудовища, а вже наскочив на друге: „Апотеоза України" чи щось подібного.

Тарас Шевченко сидить при столі, у вишиваній сорочці, обовязкові вуса пустив аж на груди, обовязкове перо тримає в руці, а очі зизом дивляться на протилежну стіну. За ним стіни нема, бо знадвору натиснув народ і стіну виломив. Коло його чобіт сидить присліпкуватий бандурист, за плечима Тараса стоїть тяжко заплакана дівчина і ще тяжче загрижений козак. Одним словом — на першому пляні сумно. Зате трохи далі — ні сліду суму. Два козаки гасають гопака, третій перщить бородатого жида, четвертий підпалює панський будинок, пятий скаче конем по головах третьому і четвертому, шестий, семий і восьмий рвуть коло вогню кайдани, а решта козаків сіла в чайку і плаве по димі просто на горіючий замок. Аж жах бере!

Та жах бере не тільки за козаків...

І за автора, що таку штуку сміє малювати, і за промисловця, що таке репродукує, і за агента, що бє на патріотизм.

І за мене, що не вхопив ці дві геніальні картини, не шпурнув ними до землі, а далі не вкинув у піч.

А саме тоді, памятаю, як нині, горів у печі вогонь...

Галактіон Чіпка.

На Фонд Хліборобської Освіти ім. о. Т. Войнаровського

зложили дальше в золотих (пятий спис): Мирон Луцький, голова Т-ва „Сільський Господар", 100; д-р Михайло Холевчук, Черниця, 100; Володимир Рибак, 4; Філія „Сільського Господаря", Камінка Струмилова, 20; Покутський Союз Кредитовий, Коломия, 50; Філія „Сільського Господаря" і її службовики, Львів, 40; Філіяльна Секція Хліборобського Вишколу Молоді, Львів, 20; інсп. Василь Ольховий, Львів, 20 (неприйнятий гонорар адв. д-ра Свістеля й адв. Стефаника). Разом з попередніми зложено **2.816.50 зол.** Жертводавцям щиро дякує Т-во „Сільський Господар" та просить дальші датки посилати 1) до Кооп. Банку „Дністер", Львів, Руська 20, ч. кн. 18.550 та 2) до Центробанку, Львів, 3. Мая 15, ч. кн. 13.250.

— **Де найбільше розводів?** Статистичні дані виказують, що найбільше розводів і найшвидше можна їх дістати в СССР. І так у самім Ленінграді на 9.681 подруж в 5-ох місяцях було 7.255 розводів. У Канаді один розвід припадає на 161 шлюб, в Англії на 96 шлюбів, у Швайцарії — на 33, у Німеччині на 24, у Франції на 21, в Японії на 8, в Америці на 7.

— **Аршенік замість цукру.** У Клермон у Франції поліція арештувала отруйницю, яка хопилась спеціяльного підступу, щоб вислати свою тету на той світ. Отже арештована принесла своїй теті минулого року в осени на іменини овочевий торт, що його тета зїла з великим апетитом і почастувала ним діти сусіда. Наслідок був такий, що діти важко занедужали. Лікар зорієнтувався в чому діло і забрав останки торту зі собою. Хемічна аналіза виявила, що в торті був аршенік замість цукрової мучки. Цікаве, що аршенік не зашкодив старшій жінці, лише дітям. Незабаром відбудеться процес проти отруйниці за намагане вбивство, яка хотіла якнайшвидше забрати по теті спадщину.

— **Нова велика афера у Франції.** Минулого четверга поліція викрила велику аферу. В літі минулого року ватага обманців витягнула при допомозі сфальшованих банкових переказів майже міліон франків у ріжних філіях великого банку „Соціете Женераль". Тепер обманці задумували витягнути понад 200.000 франків з почтових урядів. З тією метою члени ватаги розїхалися до ріжних почтових урядів, щоб забрати по 2.000 фр. на основі сфальшованих почтових переказів. Одначе їх наміри ударемнила поліція, якій удалось арештувати багато членів ватаги тому, що 400 агентів поліції обсадило кількадесять почтових урядів у Парижі і в околиці. Розміри афери велитенські.

З і судової салі.

ПОЛЬСЬКИЙ РЕДАКТОР ПЕРЕПРОШУЄ...

В познанськім щоденнику „Орендовнік" (ч. 259 з 10. листопада 1937. р.) появилася напастлива стаття п. н. „Під нашим дахом — під плащиком віри", звернена проти сяніцького пароха о. кан. О. Константиновича та о. катехита Венгриновича. „Орендовнік" накинувся на двох священиків за те, що в сяніцькій [illegible] співають нібито „український гимн" та що о. Константинович віддавав нібито в руки австрійських жандармів москвофілів і складав проти них фальшиві зізнання.

Справа опинилася в суді. О. кан. О. Константинович вніс акт обвинувачення проти відповідального редактора „Орендовніка" Анджея Трелі за зневагу й образу зі ст. 255 і 256 к. к. На розправі дня 10. ц. м. у суді в Сяноці відповідальний редактор тої газети перепросив пошкодованого о. кан. Константиновича і зобовязався між іншим заплатити найдалі до 1. квітня ц. р. **100 зол. на український шпиталь „Народня Лічниця" у Львові** та оголосити між іншим теж у „Ділі" відповідну декларацію з перепросинами **о. кан. О. Константиновича** за заподіяну йому зневагу. О. кан. Константиновича заступав адв. **д-р В. Блавацький** зі Сянока.

•

При цій нагоді варто звернути увагу, що всі українські священики громадянські діячі, установи та організації, яких зневажає безпідставно україножерна польська преса з ославленим краківським „І. К. Ц." на чолі, поміщуючи послідовно неправдиві наклепи й доноси за їх корисну національну діяльність, повинні притягати до судової відповідальности всякі „Куріерки", „Орендовніки", „Ілюстровані Експреси", „Глос Народови", „Мали Дзєннік" та інші газети. Крайня пора, щоб нарешті бодай суди приборкали розгнуздану нагінку польської преси на українців, яка не знає ніяких гамульців у своїй сліпій ненависти до нашого народу та його діячів.

З кіна.

Кіно „Химера"- „За кулісами слави".

Голівудські режисери та підприємці найчастіше, бо майже щоденно, мають до діла з молодими кандидатами на фільмових артистів і тому дуже часто вживають цієї теми для сценаріїв. Ось ще одна фільма на цю тему. Молода співачка хоче конче стати фільмовою артисткою. Доступ до слави хочуть їй улекшити два знайомі водночас: один закоханий у ній молодець і один Дон-Жуан. Ми бачимо сцени накручування фільми себто кулісн кінофабрики, де виступають теж Льорель і Гарді. Обидва коміки мають дуже дотепні „тріки". Головну ролю грає комік Саша Ауер, відомий нам із популярної фільми „Їх сто і вона одна".

✝ Посмертні згадки.

О. Д-Р ВАСИЛЬ ГАДЖЕГА.

На мурах Львова появилися клепсидри Наукового Т-ва ім. Шевченка, які повідомляють громадянство про смерть дійсного члена Т-ва, відомого українського вченого й діяча на Закарпатті, прелата о. д-ра Василя Гаджеґи, каноніка мукачівської капітули, який помер в Ужгороді 15. ц. м. Похорон відбувся в четвер 17. ц. м. в Ужгороді при великому здвизі народу й участи представників закарпатського громадянства, представників війська й уряду з губернатором д-ром Гоабарем на чолі. Похорон він епископ о. Стойка і пряшівський епископ о. Гойдич. У Покійнім стратило закарпатське українське громадянство одного з найкращих діячів науки, а багато українських установ, у яких він був діяльним членом, свого добродія. В. Й. П.!

—o—

Дописи.

ГОРОДОК.

Вистава українських гімназистів. У неділю 6. ц. м. відограли українські гімназисти державної гімназії в Городку біблійну драму М. Приймака у 3 діях „Блудний син". Вистава відбулася двічі: в год. 10. передпол. для шкільної дітвори та в год. 7.30 вечором для старшого громадянства. Рідкі останніми часами публичні виступи гімназистів українців стрічаються з загальними симпатіями громадянства Городка, тому саля „Поміч" була виповнена по береги. Молоді аматори виказали дуже багато доброї гри та зрозуміння будьщобудь нелегких роль. Декорації, правда, не зовсім гармонізували з цілістю, зате характеризація та строї бездоганні. Цілість робила якнайкраще враження. Добре виведення драми слід приписати в першій мірі праці проф. Петра Вересюка та о. проф. Вас. Чопея, теперішнього катехита городецької гімназії. Не можна не згадати тут про загальні настрої, які панують у польській державній гімназії в Городку супроти українців-гімназистів: найкращим мірилом їх було хочби те, що на цій виставі не було ніодного професора поляка ні навіть делегації польської гімназійної молоді. Дохід з вистави призначено для бідних учеників гімназії на шкільну оплату.

—o—

Спорт.

СОКІЛЬСЬКІ КРАЄВІ ПРИЛАДОВІ ЗМАГАННЯ.

В пятницю 25. ц. м. почнуться Краєві Приладові Змагання мужчин і жінок у чотирьох ступнях: початковому, середньому й вищому. Змагання треватимуть 3 дні (в пятницю й суботу початок у год. 18, в неділю в год. 15-ій (безпосередньо по Загальних Зборах Сокола-Батька).

РОЗДАЧА НАГОРОД.

Роздача нагород за лещетарські змагання в нагоди Ювілею „Просвіти" відбудеться у вівторок, 22. ц. м. в домівці Карпатського Лещетарського Клюбу при вул. Руського 22, III. Рада К. Л. К. просить всіх зацікавлених прибути. Початок в год. 19.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Грище Сокола-Батька: год. 9 рано: Старт до бігу наипростець України.

Грище Сокола-Батька: год. 10. рано товариський метч копаного мяча: **Україна І Б — Зоря.**

Грище Погоні: год. 11.30 передполуднем товариський футбольний метч **Україна — Гасмонея.**

Спортова Галя (вул. Яблоновських): міжмістовий боксерський метч **Львів — Лодзь.**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК в 30. річницю наукової праці проф. д-ра Івана Огієнка. Накладом Ювілейного Комітету. Варшава, 1937. 8-ка, стор. 224. Зміст: Г. Котович: Життя й діяльність проф. д-ра Івана Огієнка. — Д-р Євг. Грицак: Проф. І. Огієнко як популяризатор мовознавства. — І. Коровицький: Чин ученого. — Д-р В. Безушко: Т. Шевченко в англійських перекладах. — Л. Білецький: Володимир Леонтович як письменник. — Д-р Євг. Грицак: Скорочення й скорочені слова в українській мові. — Мгр. П. Кривоносюк: Школа й культура. — Проф. О. Мицюк: До еволюції осади й життя угро-руської людности. — Д-р Д. Олянчин: Памятки із минулого українського духово-культурного життя в

Кенігсбергі. — Д-р І. Панькевич: Чи можна говорити про болгаризми в підкарпатських говорах? — Д-р Є. Ю. Пеленський: З доби „Русалки Дністрової". — Д-р Я. Рудницький: Про місцеву назву Стрий. — Проф. Д-р І. Свєнціцкий: Договори з греками Болгарії й Руси. — Проф. Д-р В. Січинський: Українські видавничі знаки. — Проф. Д-р К. Студинський: Звязки Степана Карпенка з галичанами. — Ол. Цинкаловський: Назви сіл і урочищ на окраїнах Волині. — Проф. Д-р Дм. Чижевський: Замітки до творчости Сковороди, як поета. — Проф. С. Шелухин: Слово „Україна" в Пересопницькій Єванґелії. — Проф. Д-р В. Щербаківський: Поетичне мистецтво. — Доповнення до спису праць Ювілята. — Додаток.

ЗВІТ з діяльности Управи Товариства Прихильників Української Господарської Академії за час від 1. I. 1937 р. до 1. I. 1938 р.

КОМУНІКАТ ч. 5. Товариства Українських Інженерів у ЧСР

ЖУРНАЛИ.

НАЗУСТРІЧ. Література, мистецтво, наука, громадське життя. Двотижневик. Рік видання [illegible] ч. 5 (101). За 1. березня 1938. Львів. Зміст: [illegible] (Діноліст): Зустріч з Архипенком. — Юрій [illegible]: Богдан Хмельницький і Московія. — Л. Бура[illegible]: [illegible]мах прози (Довкола новелі в 1937 р.). — [illegible] Гаврилюк: Поезії. — Жан д' Агрев: [illegible] — [illegible] Косач: На полях „Наполеона й України" ([illegible] Борщаком). — ю—ч: Петро перший або [illegible] літація Сталіна. — Володимир [illegible] [illegible] бідний (1880—1938). — Богдан [illegible] — [illegible] стон Тарнавський: Лист до поета. — [illegible] та. — Хроніка. — Сатира.

НАПЕРЕДОДНІ. Літературно-мистецький і [illegible] вий часопис. Виходить 15. і 30. кожного місяця. [illegible] Ч. 2 (6). Львів. Зміст: Б. Кравців: [illegible] — [illegible] силь Сурмач: Героїка. — Степан [illegible] ці. — Іван Колос: Молоді мої дні. — Д-р [illegible] цай: Нероплада Сфінкс. — М. Чирський: [illegible] та. — М. Аскинич: Отелло. — [illegible] ської підсовєтської літератури. — [illegible] вершена. — Іван Максурович: Смерть [illegible] гіна. Із хорватської мови переклав [illegible] ський. — Дарія Віконська: Париж [illegible] ський: Поле (із роману „[illegible]") — [illegible] в'яза.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Ілюстрований журнал історії та побуту. Річник X. Ч. 2. Лютий 1938. Львів. Зміст: Н. Лівицька-Холодна: [illegible] „Сім літер"). — Степан Лисак: [illegible] великої громадянки. — о. Іван Бобуляк [illegible] спомин. — П. Мигович: При VII-й [illegible] на Великій Україні. — Ів. Ш.: [illegible] ної на багнетах. — Д-р Ігор [illegible] тамжсовських війн Литовської Руси. — [illegible] мир Кравцевульський: [illegible] Тимко Гончарик: Напад на обоз в [illegible] ти. — Василь Богацький: [illegible] — З [illegible] давні. — Бібліографія.

СЛУЖБОВИК. Місячник. Орган [illegible] XVI. Ч. 2. Лютий 1938. Львів.

САМООСВІТНИК. Ілюстрований часопис [illegible] освіти. Двотижневик. Рік II. Ч. 4. з 15-го [illegible] Львів.

КАМЕНЯРІ. Двотижневик української [illegible] молоді. Рік основання 1932. Ч. 5-6. з 1-го [illegible] Львів.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК. Орган [illegible] ціонального Обєднання. Рік видання [illegible] зень 1938. Берлін.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Неділя 20. III. год. 3.30 попол. „Дорогого Тонка“. Год. 7.30 веч. „Дорогого Тонка“.

Понеділок 21. III. год. 7.30 веч. „Дорогого Тонка“.

Вівторок 22. III. год. 7.30 веч. „Дорогого Тонка“.

Середа 23. III. год. 7.30 веч. „Дорогого Тонка“.

Театр Рімнородностей:

Неділя 20. III. год. 12 в пол. Іван Севастіян Бах, поранок Т. П. М. Год. 3.30 попол. „Ми були молодші“ (для молоді не дозволено). Вечером вистави нема.

Понеділок 21. III. год. 7.30 веч. Мельхіор Ваньковнч. Авт. вечір репортажів.

Вівторок 22. III. год. 7.30 „Ми були молодші“ (для молоді недозволено).

Середа 23. III. год. 7.30 „Ми були молодші“ (для для молоді недозволено).

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича

СКОЛЕ:
20. III. Шаріка.
21. III. Довбуш.
22. III. Орфей у Пеклі.
З Сколього іде театр до Синовідська, Болехова і Долини.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БЕРЕЖАНИ:
20. III. Подружий метч.
21. III. Гетьман Полуботок.

ПІДГАЙЦІ:
22. III. Хмара.
23. III. Після Беcкиду.
24. III. Подружий метч.
25. III. Мазепа.
26. III. Гетьман Полуботок.

Управа Театру прийме до хору добру хористку, альтів і тенорів. Зголошення присилати враз зі світлинами до театру.

КІНА.

АПОЛЬО: „Вурея“ екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Жінки над пропастю“.
БАЛТИК: „Їх сто, вона одна“.
ВАНДА: „Жовтий скарб“, „Лише раз кохала“.
ҐРАЖИНА: „Костюшко під Рацлавицями“.
ЕВРОПА: „Я вимушата“.
КАСИНО: „Еспанський метелик“ (Дж. Макдональд).
КОПЕРНИК: „Шулерів роман“ із Сашею Ґітрі.
МАРУСЕНЬКА: „При ватрені“, „Два Моторчики“ Пат і Паташон.
МЕТРО: „Пан редактор шаліє“.
МІРАЖ: „Чарівні очі“ (Марта Еґерт) і комедія з Ед. Канторем.
МУВА: „Товариші зброї“.
ПАКС: „Гальда“.
ПАЛЯС: „Лінія Мажінота“.
РАЙ: „Флякер ч. 13“.
РІЯЛЬТО: „Палкі серця“.
СВІТ: „Трійка гультаїв“, „Герой з Техасу“.
СТИЛЕВИЙ: „Чар богеми і ревія“.
ТОН: „Кохаю і прощаю“.
УТИХА: „У стіп розвідки“ та ревія.
ХИМЕРА: „За кулісами слави“.

ФОТОПЛЯСТІКОН: (вл. Марійська 5) „Вальсугана та Дольоміти“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гаусмана ч. 7): „Канада“.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 20. березня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.30 Весняна кваліфікація бугаїв; 8.40 Келер-Бела „Ракоці“ увертура з пл.; 8.50 Про помилки в плеканні капусти та пастевних рослин; коло год. 10.30 після богослуження Музика з пл.; 11.22 „Блакитні мечі“ прогулька по держ. фабр. саської порцеляни в Місні; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Фільм. огляд; 13.30 Сальон. музика, пісеньки, форт. джез, гармонійки; 14.45 Для села: Огляд ринків рільних продуктів. Вояки на ріллі; 15.45 Для дітей: „Коли Великий Наполеон був ще малий“, Музика з пл.; 16.05 Оп. арії у вик. Серг. Беноніп в супр. форт.; 16.25 Шотляндські пісні Бетовена, спів, скрипка, віол., форт., 16.45 Орх.; у перерві коло год. 17.50 Хвилина бюра студій; 18.50 Театр Уяви: „Спокуса“ Здз. Маришовського; 19.35 Про Сенкевича; 20.00 Розр. концерт у вик. Л. Скальської (сопр.) і сал. тріа; 20.35 21.00 Спорт; 20.40 Політ. огляд; 20.50 Веч. денник; 21.15 „Та йой“, „Нова весна“; 22.00 Форт. рецітал Пер Мелар Верже; 22.35 Сильветки композиторів із пл.; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

Понеділок, 21. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Вогнисті гори, гутірка для старших дітей, Музика з пл.; 11.40 Із мікрофоном у шлеських моремарок; 12.03 Полуднева авд.; **13.45 Камеральний концерт: Р. Савицький фортепіян, Р. Кришталський скрипка, П. Пшеничка віольончеля (В. Барвінський: Фортепіянове тріо а-моль оп. 1 а) Андант сентіментале — поко пію моссо, б) Андант, в) Алеґро джокозо (аля коломийка);** 14.10 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 З ґітарою по подвірячку, словно-муз. авд.; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Приріст населення; 17.15 Чайковський: Квартет оп. 30 ес-моль; 17.50 18.50 Спорт; **18.10 Як переховувати навіз, в українській мові виг. інж. Оксана Дучимінська;** 18.20 Ерна Зак, пл.; 18.35 Герг. Гавптман — у 75-ліття уродин; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Вояцька авдиція; 20.00 Вітаємо весну, концерт у вик. орх., спів, у перерві в год. 20.45 Веч. денник; 21.40 Літер. новини; 22.00 Симф. концерт, орх., скрипка; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

Вівторок, 22. березня 1931.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: Вогнева сторожа, 11.40 Грає квартет Лонера, пл.; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Солісти: Ю. Морецька сопр., Домінік форт.; 14.25 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.45 Авдиція КК0; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. Ів. Лями: „Коромир у Галичині“, Музика з пл.; 15.25 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 „Димна мандрівка синя селедця“ гутірка для старших дітей; 16.00 Фін.-госп. актуалії; 16.10 Концерт військ. орх.; 16.50 19.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 У Кременеччині; 17.15 Спів. рецітал Льолі Монті-Горсей у супр. форт.; 17.50 Будівельне каміння; 18.00 18.50 Спорт; **18.10 Український спортовий рух в українській мові виг. ред. Евг. Зибликевич;** 18.20 В Бавгкен грає, пл.; 18.35 Огляд хліб. преси. Хліб. середина; 18.40 Вгору Лямпи; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Безсмертні книжки: „Дон Кіхот“; 19.30 Брамсові твори, форт.; 20.00 Нар. капеля, співаки; 20.45 Веч. денник; 21.00 Симф. концерт, орх., скрипка; 22.00 Розр. музика у вик. сальон. орх., фагот, спів; 22.55 Ост. вістки; 23.00—23.30 Концерт баканів.

Середа, 23. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авдиція; 11.15 Для шкіл: „Погане каченя“ Андерсена, Музика з пл.; 11.40 Шведські нар. пісні; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Інформаційна газетка в українській мові; 13.55 Брамс: Секстетовий концерт д-дур оп. 77, пл.; 14.20 Легка музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 Фрагм. із пов. І. Лями: „Коромир у Галичині“, Музика з пл.; 15.30 Господарські вістки; 15.45 „Пастер“ гутірка для дітей; 16.00 Вчімося говорити; 16.15 Муз. образки та пісеньки для дітей; 16.50 20.55 Актуальна гутірка; 17.00 Двадцятьліття червоної армії; 17.15 Сальон. орх.; 17.50 Що робити з дитиною, як скінчила вселюдну школу; 18.00 18.50 Спорт; 18.10 Робрехт: Від Штравса до Ціpера, попурі з пл.; 18.20 Краківська кашка, словно-муз. авд.; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „За роботою“ фрагм. із пов. „Камяниця великого міста“ В. Павлова; 19.20 Пісні Цесаря Кюї до слів Міцкевича; 19.35 „Залізна Воля“ діальог; 19.55 Куток гумору; 20.00 Пісеньки, два форт., спів; 20.45 Веч. денник; 21.00 Шопенівський концерт; 21.45 Непромінаюча краса поезії; 22.00 Орх. концерт; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Легка музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 20. березня 1938.

БЕРЛІН 12.00 Орх., мандоліни, ксильофон, акордеон. 16.00 Військ. орх., 20.00 21.00 Весна іде, вес. танк. вечір; БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.00 21.00 22.00 „Вільний стрілець“ оп. Льорцінга; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.50 Циг. муз., 21.50 22.00 Військ. орх.; ВІДЕНЬ 11.45 12.00 Фільг. орх., 15.40 Смичк. квартет, 17.55 18.00 Із світа пробоєвиків. 19.35 Арії та пісні, Достиль баритон. 20.20 21.00 Військ. орх., 21.30 22.00 Фр.-австр. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 14.00 Казка для дітей, 22.30 Легка й танц. музика; КОШИЦІ 9.00 Гр.-кат. богослуження з ужгор. катедри, співає хор гр.-кат. богословів, 18.00 Бобульський „Вуйко з Америки“ песа, відогр. члени нац. театру в Ужгороді. 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.00 Розр. музика, 18.00 Рапсодії на теми шведськ. нар. пісень, 21.00 Муз. комедія, 22.00 Орг. музика; МІНХЕН 20.00 21.00 „Севільський цирульник“ оп. Россіні; ПРАГА 14.30 15.00 „Кармен“ оп. Бізета, 17.40 18.00 Симф. концерт; РАДІО ПАРІ 19.30 Форт., 20.00 Сцена, 21.15 Пісні, 22.35 Хор. РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 19.45 Розр. музика, 21.00 Концерт смичк. орх., 21.30 22.00 Військ. орх.; СОФІЯ 19.30 Спів, 20.00 Скрипка; ШТУТҐАРТ 19.15 20.00 21.00 „Фавст“ оп. Гунода; ФЛЬОРЕНТІЯ 15.30 18.00 „Мадам Батерфляй“ оп. Пуччінія.

Понеділок, 21. березня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Фільм. мельодії, 19.10 Дуэт інстр.; БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 12.05 Військ. орх., 13.30 20.15 21.00 Циг. муз. 17.00 Хор. 18.15 Скрипка, 21.40 22.00 Твори Дебісія; ВІДЕНЬ 12.20 13.10 Розр. концерт, 17.30 Арії та пісні, Арделі тенор. 19.25 20.00 21.00 22.00 „Циганський барон“ оп. І. Штравса, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.00 Оп. музика; КОШИЦІ 19.00 Концерт хору учит. семінарії в Ужгороді (Воробкевич, Петрівський, Білявський, Кошиць, Лисенко, Отеценко, Нижанковський); МІЛЯНО 17.15 Камер. концерт. 21.00 Вок.-інстр. концерт. 22.10 Сцена; ПРАГА 21.30 Смич. квартет; РАДІО ПАРІ 21.15 Форт.; РИМ 17.15 Розр. музика, 22.45 Танк. музика; СОФІЯ 19.30 спів.

Вівторок, 22. березня 1931.

БЕРЛІН 15.00 Розр. музика, 19.10 Над синім, гарним Дунаєм, розр. концерт. 20.30 21.00 Симф. концерт; БІЛГОРОД 20.00 22.20 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 12.05 Спів. форт., 17.30 Спів. рецітал, 18.20 Циг. музика, 20.10 21.00 22.00 Орх. концерт. Барток форт.; ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей. 17.25 Варіяції і фуга ес-дур Бетовена на форт., 21.45 22.00 Хорватські пісні; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 11.00 Форт. 22.30 Скрипка; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки. 19.00 Підкарпатський театр і його значіння, Концерт, відсп. От. Кафчак. Жінка у старині і її фіз. виховання; ЛЬОНДОН РЕДЖ. 21.00 22.00 „Ля Богдем“ оп. Пуччінія; МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Кармен“ оп. Бізета; ПРАГА 20.00 21.00 „Циганський барон“ оп. І. Штравса; РАДІО ПАРІ 18.10 Легка музика, 20.30 Діальог, 21.15 22.00 Камер. музика, 22.30 23.00 Театр Уяви (Жіль Ромен); РИМ 17.15 Твори Глазунова, солісти, 21.00 Комедія, 22.15 Орг. музика; СОФІЯ 18.30 Популярна музика. 19.50 20.00 Камер. музика, 20.45 21.00 Рос. романси.

Середа, 23. березня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Соната на обой і форт., 19.45 Веч. гомін; БІЛГОРОД 20.00 Спів, 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 12.05 12.30 22.25 Циг. муз., 17.00 Спів. 18.00 19.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 15.15 Для дітей, 15.35 Невідомі віденські орх., 17.30 Спів. рецітал, Юнгбауер, сопр., 17.55 18.00 Твори давних мистців на альтівку та форт., 18.40 Вес. авд., 19.35 20.00 21.00 Симф. концерт; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Сучасні пісні, 19.10 Вес. куток, 20.15 Дута орх., 21.30 Концерт курантів, 22.30 Тріо на флет, обой, віол.; КОШИЦІ 14.00 18.45 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.40 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, опісля концерт тріа; ПРАГА 14.00 Концерт солістів, 15.15 Сальон. квартет; РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 21.30 22.00 23.00 „На паризькій хвилі“ кабарет; РИМ 17.15 Форт.; 21.00 22.00 22.00 „Прозерпіна“ оп. Біянкі; СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.45 20.00 21.00 „Травіята“ оп. Верді.

БІРЖА.

Львів, 19. березня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 89·52, 88·08, Долари американські 5.28·50, 5.26·0, Долари канад. 5.28·00—5.25·50 Фльорени гол. 294·14—292·40, Франки фр. 16·30—15·30, Франки швайцарські 122·10—121·30, Фунти англ. 26·42—26·26, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 17·40—16·10 Кор. дан. 117·90—117·05 Кор. норв. 132·75—131·80 Корони шв. 136·04—135·05. Ліри італ. 22·00—21·10. Марки фінлянд. 11·68—11·20, Марки нім. 102·00—97·00 Шилінги австр. 85·00—84·00, Гелі Львів 26·20—25·95, Марки нім. срібні 112·00 — 107·00

ЦІНИ „МАСЛО СОЮЗУ“

Львів, 19. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бальон. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	3·50 зол.
молоко	18—19 сот.
(яйця копа)	2·90—3·00 зол.

Попит на масло й молоко трохи живіший, на яйця унормований.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори Членів Товариства „Українська Бесіда“ у Львові вул. Руського ч. 22, І. відбудуться 2. квітня 1938 в суботу в годині 6 (18) вечір зі звичайним денним порядком. Якщо в годині 6 вечір не буде достаточного числа членів передбаченого статутом, то збори відбудуться годину пізніше без огляду на скількість членів (§ 24 ст.), а важність рішень. — **Виділ.** 616

Звичайні Загальні Збори Т. С. Т. „Підгіря“ в Дрогобичі відбудуться 3. квітня 1938 в год. 10-ій вранці в домівці Т-ва зі звичайним порядком нарад. — Рада Т. С. Т. „Підгіря“ в Дрогобичі. 629

В середу 23. березня ц. р. в год. 19. відбудеться в домівці У. Т. Т. Львів, Городецьких 1/II реферат інж. Ю. Пісецького п. н. „Питання доцільного сільсько-господарського будівництва“. Гостям раді. 648

КУПНО - ПРОДАЖ

ДЕТЕКТОРОВИЙ голосник двомагнетовий дуже чутливий зол. 6.—, Жарівки від 5—25 ват. 65 сот. „ЦЕНТРАЛЯ ЖАРІВОК“ Львів, Ринок 21. 421 5-5

ДЕРЕВЦЯ овочеві, до прикрас, щоплені бози — продає Секція Садівничо-Городнича при М. Т. Р. Львів, Коперника 20, 1 п. 606 3-5

„МОТОР“ Пекарська 18, тел. 209-88 поручає МОТОЦИКЛИ „Бекер, Вікторія“ — вільні від податку і права їзди. 638 1-8

ДІМ у підгірській околиці на вакаційну оселю купить Батьківський Кружок Акад. Гімн. у Львові. Зголошення приймає о. Бучацький, Львів, Потоцького 104. 682 1-1

МАШИНУ Адлер модель 17, Мерцедес модель 8, українсько-польські продає машиниш, Городецька 28. 615 2-3

МОТОЦИКЛІ TWN моделі 1938, мотоциклетки вільні від податку і права їзди без педалів продає Міхальський, Львів, Фредра 7. На відповідь залучити марку. 687 1-5

ДЛЯ ЕМЕРИТІВ новий дім 2-3 кімнатне мешкання до винайму або продажі, півтора морга городу, гарне положення над рікою в Тисмениці біля Станиславова. Відомість Львів, Шумлянських ч. 15 м. 3. 636 1-2

НАУКА

ШУКАЮ лекції, інтелігентний дім, гімназія, мешкання, частіше удержання. Адміністрація „Усих“, 579 2-2

РІЖНІ

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕГА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма Ц. Карпінець, Доміниканська 7. Купує золото, срібло.

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, виконує найдешевше перше та єдине українське ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 3. 502 4-6

ВІДВІДАЙТЕ цікаву виставу „Патрон Експрес“ новочасної влекшеної системи крою шиття і моделювання одягів жіночих, дитячих і білля. Львів. Сикстуська 21. IV. 322 2-2

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці під гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА**, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2041 39-100

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. шкірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клініки у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Кавярні) тел. 251-68. 2143

Примар Др. Шварц

недуги шкірні, венеричні і косметика лік. СЛОВАЦЬКОГО 4. проти гол. почти. Тел. 216-61

615 ВЕРНУВСЯ. 2-5

ОГОЛОШЕННЯ.

Інж. Юрій Пясецький

держ. уповажнений інженір будови

Львів, Мучна 46, тел. 270-27

виконує усі праці з обсягу: будівництва та промислової і житлової архітектури. 3—19

Український Текстильний Склад

„Manufactura“ Львів, Капітульна Площа 3.

подаємо до відома наших Вельмишановних Клієнтів, що найновіші весняні матеріяли на мужеські та жіночі одяги є вже на складі. Радо теж служимо інформаціями про моду одягів матерій, виробів та десенів. 3-15

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахові знання в ріжних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужомовною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Podebrady, Zámek, Tchechoslovaquie.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КРАЄВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ відбудуться 31. березня 1938 р. в годині 10 вранці у Львові в салі Народнього Дому при вул. Рутовського ч. 22.

Порядок нарад:

1. Верифікація протоколу Загальних Зборів з дня 21. квітня 1937 року.
2. Звідомлення з діяльности за 1937 р.
3. Замкнення рахунків і біляису за 1937 р., звідомлення Контрольної Комісії з провірки діяльности, замкнення рахунків і біляису та уділення абсолюторії Головній Раді і Дирекції.
4. План праці та проєкт буджету на 1938 рік.
5. Вибір 6-х членів Головної Ради і 2-х заступників на місце уступаючих (§ 21. статуту).
6. Вибір 3-х членів і 2-х заступників Контрольної Комісії (§ 16, уст. 2. стат.).

По думці § 14. статуту і правильника, ухваленого на Загальних Зборах 20. грудня 1929 р., в Загальних Зборах беруть участь із рішаючим голосом:

а) По двох делегатів від кожної Філії „Сільського Господаря“;

б) По одному делегатові від кожного Кружка „Сільського Господаря“;

в) По одному делегатові від кожних обєднаних в О. С. К. 10 кооператив;

г) По одному делегатові від Районових Молочарень;

ґ) Делегати центральних установ, які дістануть окреме повідомлення.

Всі, коли вплатили вкладку до централі „Сільського Господаря“ за рік 1937.

Ад а), б) і г) Делегати мусять мати письменну повновласть від даної установи та бути з районову діяння даної установи.

Ад в) Делегати мусять мати письменну повновласть, стверджену Окружним Союзом Кооператив, в якім вони обєднані та бути з району дотичного О. С. К.

Повновластей кумулювати не можна, отже один делегат має один голос.

Участь в дорадчим голосом мають усі члени Товариства, які виказуються членською виказкою від Кружка „С. Г.“ або ствердженням Головного Бюра про вплату членської вкладки за 1937 рік.

ЗА ГОЛ. РАДУ К. Г. Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“:

Мирон Луцький, голова. **Інж. Мих. Хроновят**, секретар.

Шукаєте мешкання?

Найдете його і буде воно Вам зовсім відповідати, якщо дасьте оголошення до „Діла“.

Заведення технічно-дентистичне

Т. КЛЯНҐА

тепер **Костельна 8**,

Будинок Ремісничої Палати. 2—3

БРИТВИ

найліпші, гарантовані, світових марок продає по найнижчих цінах оказійно фірма

С. ФЕДЕР

ЛЬВІВ Коперника ч. 15 а
" Сикстуська ч. 7
" Галицька 16

МЕБЛІ їдальні, спальні, кабінети, сальони, клюби, тапчани, матраци і декорації поручає Віденська вирібня столярсько-тапіцерська

ІВАН ОРТНЕР

Львів, Сикстуська 41. Тел. 292-79.

498 6-50

Ріжного роду **ОВОЧІ — ЦУКОРКИ** і т. п. у великому виборі поручає по найнижчих цінах

К. БРУННЕР

Львів, Сикстуська 31. Тел. 293-75. 2—8

Смачні снідання, обіди і вечері, добрі напитки та перекуски тільки В РЕСТОРАНІ

М. Кузишина

Перемишль, пл. На Брамі.

Огородові дротяні **СІТКИ** найдешевше і найсолідніше доставляє фабрика

„СІТКОЦЕНТР“

Львів, Красіцьких 18. Тел. 246-78.

НАСІННЯ

ГОРОДОВИННІ, КВІТОВІ І ГОСПОДАРСЬКІ, теж байци до опорування дерев поручає фірма —

Еміль Фрееґе

Львів, Трибунальська ч. 3. — Тел. 225-70.

Купуйте тільки знаної доброти

ҐОЛЮБСЬКІ ДЕЛІКАТЕСОВІ СИРКИ

ЕМЕНТАЛЬСЬКІ лагідні в смаку,
ТИЛЬЖИЦЬКІ пікантні в смаку,
КМИНКОВІ служать доброму травленню
САРДЕЛЕВІ побуджують апетит

з назвою „РОТР“, бо це товар поживний і дешевий. Востерігайтесь фальсифікатів. Домагайтеся всюди, замовляйте у фірмі „ROTR“, Golub, Pomorze.

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА світової марки

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії, (Steinway & Sons-Londyn) Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.

виключне заступництво:

С. Новацький

Львів, вул. Пілсудського ч. 17.

Знає тепер цілий світ
Ту рецепту люкри,
Що говорить: Їджте всі
Овочі і цукри.

Без вагання і без тайн
До склепу подайся
Фірми Зигмунт Глятттайн
Львів, Сикстуська 20.

в домі „Народньої Гостинниці“

КІР

Львів, Уейського 8
Тел. 260-88
Станиславів, 3-го Мая

ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденції по	зол. 0.15
купно, продаж, винайм і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	[illegible]
Остання сторінка 1/2	[illegible]
Остання сторінка 1/4	[illegible]
Остання сторінка 1/8	[illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10